

ROZSÁNYI KÖNYVTÁR
FH#0114
Gyomaendrőd, Blaha u. 21.

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

VIII. évfolyam 11. szám * Társadalmi, kulturális, hagyományörző folyóirat * 2001. november

KÖSZÖNTJÜK OLVASÓINKAT A HARMADIK ÉVEZREDBEN!

A reménység sátrai alatt...

gyakat, melyek lassan teljesedésbe mennek át.

A hit gyújtja szívünkben a szeretet lángocskáit, - a hit tanít emlékezni, a hit emel fel, - a hit ébreszt reményt, bizalmat az irgalmas Jézus iránt, s emlékezetünkbe szöki vigasztaló szava: - „Én vagyok az Élet.” Imádságunk áhítatos csendjében találkozunk az Élet üzenetével.

A világoskodó sírok ma este szent helyekké válnak, zarándoklélekkel járunk a virágok között, zarándoklélekkel járunk a világ hervadó virágai között, - hiszen „ég és föld elmúlnak, de az én igém el nem múlnak.”

„Én vagyok az igazság”, - tanítja Jézus, - s hitünk Tőle kapott kegyelmi ajándékában fontolgatom az „Igazságot”.

Nem a korhadó koporsókhöz zarándokolunk, hanem az „örök kapukhoz”, mely ma este feltárul s sorakoznak előtte a reménységből a beteljesedésbe zarándokoló lelkek. Énekük magasztalja az Urat, - a „Bárányt”, - aki megnyitotta a „kaput”, - s énekük köszönő szavai visszahullnak azokra is, kik vezekelő engesztelésükkel őket az Atya országába segítették. Csak, ha van „hová” jutni, akkor van értelme az emlékezésnek, a kegyeletnek. Ha nincs „hová”, minek a fájdalomnak ünnepet rendezni?

Minek? Mondhatunk sok mindent kegyeletről, háláról, emberségről, jobbitásról, a lélek nemesüléséről, - de a sír felett az enyészet e némaságában belátom, ha én sem leszek, s ők sincsenek, ha minden véget ér, mi marad belőle?

A sír felett a kegyeletnek csak akkor van értelme, ha van lélek és van örök élet.

Világosság ott van, ahol hit és remény tölti el a lelket, sötét ott van, ahol céltalanság ijeszti, így fordulok e sötétbehajló estén a világ Világosságához: Légy irgalmas hozzájuk Uram!

A remény oly benső erő, mely a jelen akadályait legyőzni igyekszik a jövőben megvalósuló cél eléréseért. Valami ellentét feszül a remény mélyén, s ezt a feszültséget az igazság fénye és a szeretet melege jellemzi. Az ellentétektől nem riadunk vissza, hanem értelmüket keressük.

November elsejének estelén a virágokkal ékesített és gyertyafénytől világos sírok között járunk. Az élet jár a holtak birodalmában. Mily ellentét, gondoljuk. Míg ebben a világban élünk, míg itt jár lábunk, a mulandóság, az elmúlás zarándokútját járjuk. Megyünk, a múlt visszahozhatatlanul int felénk, hiába, mi a cél világító fényeit követve a reménység felületével hagyjuk magunk mögött az órákat, napokat, éveket.

Mindenszentek estéje. Kiké e nap, a mindenszentek ünnepe? Az összes szenté. Mindegyiké. Az üdvözült lelkéké. A hazaérkezetteké. Akik már látják a „láthatatlant”. Ajándékként nyerték el, amit a mennyei Atya megígért. Az örök boldogság részesei. A beteljesedett remény, immár nem remény, hanem birtoklás, az örökség birtoklása. Amit látnak, nem remélik tovább - tanít Szent Pál - immár övék.

A szentmisében is az öröm éneke csendül fel tiszteletükre. A „szent” szó Istenhez tartozást jelöl. Szentek, Istenhez tartoznak, megajándékozottak, a kegyelem gyümölcsei

beértek lelkükben. Elnyerték azt az országot, mely „nekik készült a világ teremtése óta.”

Kiké a halottak napja: - A vágyakozó lelkéké, akiket a szeretet hat át, a reménységüket megtapasztalni készülők, akik elindultak, de még célba nem értek, a tisztulóké, akik eltávoztak körünkből, de még nem látják, amit a célbaértek látnak. Remélnek. A halottak napja a tisztítóüzben szenvedők.

Halottak estéjén náluk időzünk. Ezért megyünk a temetőbe. Megigazgatjuk sírhantjaikat. Gyertyát gyújtunk, de az „örök” elmúlás helyett a reménység fénye világít nekünk földi létünk sötétbeboruló ködfelhőin át. Örök világosság! Örök fény! Örök igazság! Örök remény! Örök élet! Így kapnak értelmet a gyertyalángok, eme kicsiny, parányi szimbólumok. Az örök világosságba merülő hitünk áll őrt mellettünk, míg a múlt emlékei ébrednek szívünkben. Velük találkozunk, kiknek derül már a hajnal, velük imában és engesztelő lelkületben, engesztelő komolyságban, a végső találkozás reményében. Ez a remény teszi komollyá az elhelyezett virágokat és gyújtott fényecskéket.

Velük találkozunk, a lelkekkel, - az élő szeretet emlékezete ez. A szereteté, mely összekapcsol, - az emlékezés nem csupán a számukra elmúltföldi életet idézi vissza, hanem feleleveníti a reménységben fogant vá-

Önök joga van tudni...

Hogy október 17-én délután 6 óra tájban **megalakult a városban a VIZIKÖZMŰ TÁRSULAT**, amely a szennyvíz beruházás II-III. ütemét fogja vezényelni.

Ha a IV. és V. ütem feltételei is meg lesznek, akkor a társulat feladata ezzel bővülni fog

A II-III. ütem mintegy 1,6 milliárd forintba kerül, a további két ütem nettón cca 350 millió forintba, tehát előreláthatólag ez a beruházás, mire befejeződik, közel 2 milliárd forint befektetést jelent.

A társulat elnöke: Kovács Mihály, az Intézőbizottság tagjai: Vass Ignác, Kovács József, Gellai Imre és Gózon Sándor.

A társulat ellenőrző bizottságának elnöke: Batári Lajosné, tagjai: Gonda Károly, és Varjú József.

Jóváhagyta a közgyűlés a társulat vezető tisztségviselőinek járó tiszteletdíját, és a személy gépkocsi költségtérítést az APEH norma szerinti elszámolással.

A pénzügyek feletti utalványozási jogot: Gellai Imre kapta meg.

A megválasztott tisztségviselőkből csak néhányan vettek részt a közgyűlésen, de az elfogadó nyilatkozatot már előzetesen megtették, magyarázta a levezető elnök, e szokatlan szituációt.

Jóváhagyta a közgyűlés a **lakossági hozzájárulást**, ingatlanonként fizetési feltételektől függően, **85, illetve 100 ezer forintban**. Akkor kell 85 ezer forintot fizetni, ha idén december 15.-ig egy összegben befizetik a pénzt. Ha a 10 éves törlesztő részletet választják, akkor évi 10 ezer forintot (negyedévenként 2500) kell befizetni. Akinek elő takarékosági szerződése van, annak 100 ezer forintról kell engedményező nyilatkozatot aláírni.

A közgyűlés elfogadta, hogy az **egy fő napi víz fogyasztását 173 literben** állapítsák meg.

Dr. Puskás János közgyűlési levezető elnöki tisztségében elmondta, hogy a város lakói örülhetnek annak, hogy viszonylag alacsony a hozzájárulási díj, ez az általa ismert díjak közül a legalacsonyabb. Különféle állami támogatások és vízügyi alapok fedezik a beruházási költségek 71,5 %-át, a hiányzó 28,5% a lakosság és az önkormányzat terhe.

Megtudtuk továbbá, hogy 52,6 km fővezeték, 4,6 km nyomóvezeték és 13 áttemelő épül, a munka befejezése 2004-re tervezhető. Aki még további részletekre is kíváncsi, vagy kérdései vannak e beruházási témában, az nyugodtan keresse a Polgármesteri Hivatalban a társulat alkalmazottját.

Megtudtuk még, hogy a társulat 3 évre tervezett működési költsége 10 millió forint körül lesz.

Jóváhagyta a közgyűlés, hogy a társulat 223,5 millió forint hitelt vegyen fel, a pénztintézet neve a közgyűlés előtt nem került ismertetésre.

Jóváhagyólag döntött a közgyűlés az előterjesztett Alapszabály, a műszaki- pénzügyi számítás, a beruházási alapokmány vonatkozásában.

A 2001 évi gazdálkodási terv 440, 066 Milliő forintban került elfogadásra, az előterjesztésnek megfelelően

Az érintettek a befizetési csekket időben meg fogják kapni ahhoz, hogy a választott fizetési módnak megfelelően de még ez évben vagy az első részletet (2500 Ft), vagy az egész összeget befizethessék.

A befizetett összeg után mindenkinek visszajár a következő évben az előző évi befizetés 15%-a. Kedvezmény még, a rácsatlakozás után 4 évig a kommunális adó elengedése, valamint a szennyvíz díj 50%-a 6 hónapon át, valamint a kerítésen belüli vonatkozó költségekhez

5000 Ft hozzájárulás.

Császárné Gyuricza Éva
Képviselő

Tornatermet építünk

Álmodtunk. Hét éve, amióta megnyitotta kapuit a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola, álmodjuk azt a percet, hogy szép, és modern iskolánknak tornaterme legyen. Amikor iskolánkat építettük, tornateremre nem volt már pénzünk. A testnevelést tornaszobában, és a nagy udvaron oldottuk meg eddig.

Most elközelgett a nagy pillanat, napokon belül megindul az építkezés. Mire olvasóink kézbe veszik a Városunkat, lehet, hogy már meg is történt az első kavavágás.

A tornaterem az iskolaépület folytatása lesz. A tornateremhez korszerű öltözők és mosdók kapcsolódnak, valamint egy színpad is. Így alkalmas lesz iskolai ünnepélyek, előadások megrendezésére is. Hál' Istennek, a meglévő iskola auláját már kinőtük. Az új szárnyban foglalkoztató termek is lesznek.

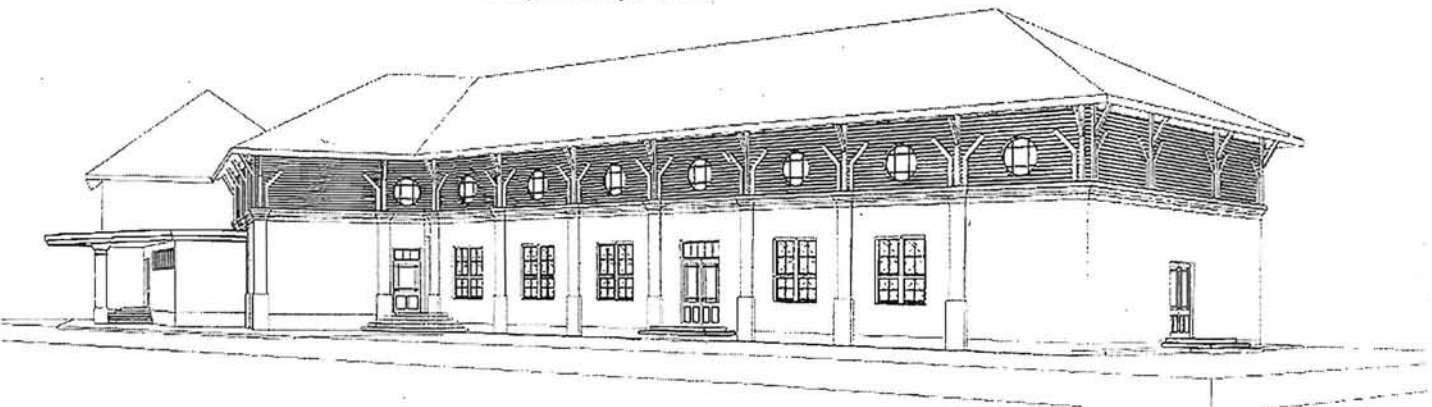
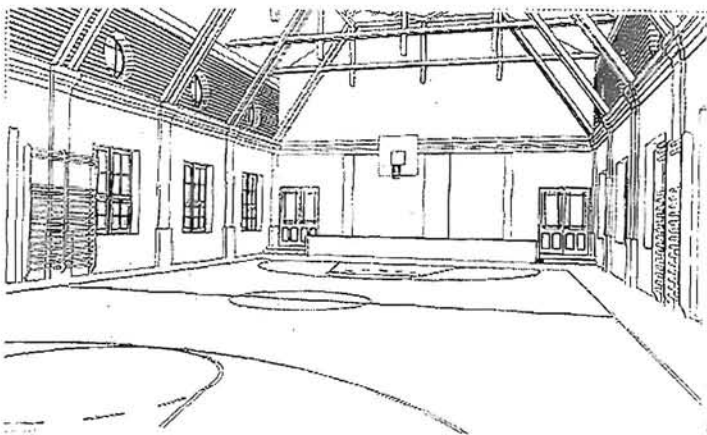
Tervező: Szabó Jenő (a meglévő iskolaépület tervezője)

Kivitelező: Károlyi és Társa Mezőberény

Tervezett befejezés: 2002. negyedik negyedéve.

Az építkezés krónikája fényképekkel megtekinthető lesz majd az Interneten is, Iskolánk Honlapján: www.szentgellert.hu

Iványi László plébános

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

Megyei hírek

- Békés megye 75 települése méltón ünnepelte a keresztény magyar állam ezredik évét. Települések a Millenniumi Bizottság támogatásával avattak millenniumi emléktáblát és vették át az összetartozás jelképeként a megyezászlót. A millennium alkalmából szobrok, emlékművek, emléktáblák, emlékparkok körül olyan ünnepi színterek jöttek létre, melyek hosszú időre otthon teremtenek egy-egy község ünnepeinek. Volt olyan település, ahol szobrot emeltek a millenniumi tiszteletére, és voltak olyan helyek, ahol terket alakítottak ki, mindenhol úgy, ahogyan azt kigondolták, mert minden település maga ünnepelt.

- Új épület műszaki átadása történt nyáron a Szarvasi Szociális Otthonban. Az otthon bővítése, rekonstrukciója címzett támogatással és a megyei önkormányzat saját forrással 590 millió forintos költséggel valósul meg. Az átadott új épület kétszintes, korszerű létesítmény, amelyben 94 férőhelyen folyik majd a hagyományos gondozó-ápoló és emeltszintű ellátás.

- Hosszútávú fejlesztési program indul a megyei szociális fenntartó intézmények rekonstrukciójára. 2001-2002-ben először a dévaványai Borostyánkert Otthon fűzesgyarmati telephelyének felújítása kezdődik meg. Ebből a 100 millió forintos beruházásból 70 milliót a kormány biztosít.

- A KSH Békésmegyei Igazgatósága jelentése alapján az első félévben Békés megyében 5%-kal csökkent a munkanélküliség. 18.503 fő munkanélkülit regisztráltak, 583 fővel kevesebbet, mint az elmúlt év azonos időszakában.

- A havi átlagkereset a megyében 19%-kal több volt, mint egy évvel korábban, ez a növekedés 2%-kal nagyobb, mint az országos átlag.

- Az első félévben 138 lakás épült a megyében, 19%-kal több mint egy évvel korábban. A megye 14 városában 265 bérlakás épült 1,6 milliárd forintból, melyből 1,3 milliárdot a polgári kormány biztosított a Széchenyi terv keretében.

- A kormány által elfogadott 10 éves egészségturizmus fejlesztési terv keretében Békés megyének 10 milliárdot biztosítottak termálfürdők-fejlesztésére. Ebből a megye eddig közel 1,5 milliárd forinttal részesedik a békéscsabai, a gyulai, és mint ismeretes a gyomaendrődi fürdők fejlesztésére. (Mint arról már hírt adtunk, Gyomaendrődi Liget fürdő 393 millió forintot nyert a Széchenyi terv pályázaton)

- A tisztaugyi híd megépítése után, elkerülő utak építésével, rövid távon elkezdődhet a 44. számú főút gyorsforgalmivá építése. Ehhez szükséges volt még, hogy a kormány mielőbb döntést hozzon a 200 milliárdos gazdaságélénkítő csomagról, amely már megtörtént „Széchenyi plusz” néven.

- A megyei önkormányzat 15 oktatási intézményében több mint 800 pedagógus és 6.400 tanuló kezdte meg a 2001/2002-es tanítási évet.

- Az egészségügyi miniszter jelenlétében került sor október 3-án a Pándi Kálmán Megyei Kórház fertőző és diszlokációs Pavillon átadására. A földszinti épület bruttó térfogata 6341 m³, alapterülete 1158 m². Az épület földszintjén 20 ágyas fertőző osztály épült szilipelt megközelítéssel, személyzeti öltözővel, orvosi, főorvosi, valamint főnővéri szobákkal és kezelő-vizsgáló helyiségekkel. A kórtermek 2-3 ágyasok, komfortos elhelyezést biztosítanak, minden szobához külön vizesblokk kapcsolódik. Az I. emelet kialakítása hasonló, de 30 beteg ellátásra képes.

A létesítmény közbeszerzés útján valósult meg. A kivitelező 2001 közepére építette meg az épületet, a kórház pedig a megfelelő felszereltségről, az orvostechnológia és a berendezések biztosításáról gondoskodott. A beruházás 357,5 millió forintból valósult meg.

A Községi Ház novemberi programja

7-én 10 órakor Gyermekműsor: „Zürhajósok a fedélzetre” címmel
Belépődíj 200.-Ft.

10-én 13 órakor Cukorbeteg Klubja. Előadás a diabéteszről. Előadó: Dr. Varga Richárd

13-án 15 órakor Cukorbeteg Klubja, klubfoglalkozás, orvosi előadásokkal
17-én 18 órakor Gazdakör vacsorája

24-én 18 órakor Erzsébet – Katalin bál. a Magányosok Klubja szervezésében.

27-én 8-tól 12 óráig veradás

Rendszeresen működő csoportok, foglalkozásai a szokott időpontokban.

Érdeklődni lehet a Községi Házban. Tel: 386-917

CSERNUS EMLÉKTÁBLÁT AVATUNK - Az Endrődiek Baráti Köre tagjainak sok éves törekvése valósul meg november 3-án, amikor a Szent Imre-napi templomi búcsú körmenete után Iványi László plébános megáldja Csernus Mihály c. apát emléktábláját a plébánia falán. Emlékező beszédet Hunyad Simon Péter barátunk tartja. Kérjük, hogy a baráti kör tagjai is jöjjenek el az ünnepségre. Az ünnepi szentmise 10 órakor kezdődik az endrődi Szent Imre templomban.

Endrődiek baráti találkozója - November 17-én Budapesten a szokott helyen (SZÁMALK Etele út 68) délután 3 órai kezdettel hívjuk és várjuk tagjainkat, szimpatizánsainkat.

Vacsora délután 5 órakor. Jelentkezni lehet legkésőbb november 14-ig: Budapesti telefonszámokon: Dr. Dinya Elek 359-1124, Timár Imre 326-7567, Endrődi telefonszámon: Császárné 66-386-323.

MEGHÍVÓ AZ ESÉLYEGYENLŐSÉGI NAPRA

A Mozgáskorlátozottak és Hadirokkantak gyomaendrődi Egyesületének vezetősége értesíti tagjait, hogy november 24-én szombaton a közelgő Rokkantak Napja tiszteletére Esélyegyenlőségi napot tart. Ebéd a Körös Étteremben.

Érdeklődőket a hivatalos ügyfélfogadási időnkben a Kossuth úti irodánkban várjuk.

Ügyfélfogadásunk minden hétfőn, szerdán és pénteken délután 8-12 óráig van. Összejöveteleinket pedig minden hónap első szerdáján délután 3-6 óráig tartjuk a Mirhóhádi úti Ószikék Napközi Otthonában.

Timárné Kozma Ágnes elnök

Szólt a harang... Bizonyára megdöbögötte az endrődi szíveket templomunk Szent Imre harangja, amely szeptember 23-tól 29-ig minden délből hallható volt. Am a szó elszáll, ezért írjuk le most az elhangzott szöveget, hogy mindig emlékezhesünk rá:

„Ezen a héten, minden délből a gyomaendrődi Szent Imre plébániatemplom harangja szól a Kossuth rádióban.

A Tiszántúlon, az Alföld szívében, ahol a három Körös egyesül, ott található Gyomaendrőd. Az endrődi városrészt mai, harmadik temploma 1798-tól hat éven át épült. A kertben lévő kőkereszt, valamint a külső homlokzat fölkéiben elhelyezett Szent Péter és Szent Pál szobrai 1808-tól díszítik a barokk templomot. Építéséről feljegyezték, hogy másfélmillió téglá és sok egyéb építőanyagot kívül 143 mássa vasat is felhasználáltak. Száz év múlva újították fel a torony szüete gerendáit, kilyukadt vörösréz lemezeit. A keresztartó gömböt és a keresztet is díszesebbre cserélték. Ekkor helyezték el a gömbben az úgynevezett emlékiratot, amely mindenkiel tudatja, hogy 1904-ben X. Pius pápa kormányozta az anyaszentegyházat, Magyarországon pedig Ferenc József király uralkodott. Ugyanerre az emléklapra írták fel az utókor számára Endrőd akkori világi és egyházi vezetőinek nevét. A gyomaendrődi templom 66 méter magas tornyában három harang lakik. Az 1944-ben, a második világháború idején átlőtt Szent Imre harangot 1948-ban öntötte újjá Slezák Ráfáel mester, rákospalotai műhelyében.”

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelvvel billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

Varga Béla pedagógus

1910 – 1986.

A Varga család negyedik gyermekeként látta meg a napvilágot. (3 fiú egy, leány). Édesapja, mint református tanító a Kner emlékmű mellett lévő iskolában (most az átalakított református szeretetotthon) tanított. A községben megbecsült, közismert családként éltek. Két bátyjának műszaki lépcsége, a motorok iránti érdeklődése határozta meg pályájukat.

Béla, a legfiatalabb, aki 1910. április 10-én született, már kis gyermekként (nagyon szeretett iskolásdit játszani) a pedagógia iránt érdeklődött. Ezért írták be szülei a debreceni tanítóképzőbe, melyet kitűnő eredménnyel 1930-ban végzett el. Akkortájt nem volt könnyű az elhelyezkedés, de 1932-ben mégis sikerült. Békésen a Csabai-úton lévő iskolához került. Az iskolaépületben volt szolgálati lakásuk, ahol 1957-ig laktak. Pályafutása kezdetén első és második osztályt tanított. Pályája során mindig szeme előtt tartotta Comenius tanítását, melyet első tudományos művében így fogalmazott meg: az iskola célja az, hogy a gyermeki személyiség fejlődésének ebben a szakaszában, az iskolai nevelés végére tanítványainkat elvezessük a tudományok megismerésének és elsajátításának forrásához.

1939-ben megnősült, Tóth Róza körösladányi lakost választotta élete párjává. Egy kislányuk született, aki szintén a pedagógusi pályát választotta.

1940-ben behívták katonának. Nehéz évek következtek. Egy évre rá kivitték a frontra. Négyévi frontszolgálat után, súlyos betegen a győri katonai kórházba került. Állapotára jellemző, hogy a kórházban egyik békési sebesült, kinek bemutatkozott, azt felelte: „maga nem Varga Béla, mert én azt

jól ismertem.” Hosszas kezelés, ápolás után, felgyógyulva, nyugatra került.

1946-ben került haza Békésre. Felesége súlyos beteg lett, tüdejét támadta meg a kór, és 27 évesen 1947-ben tbc-ben elhunyt. Kislányát ő és a nagymama nevelte fel. Ismét tanítani kezdett, s nemsokára kinevezték tanulmányi felügyelőnek.

1950-ben újra nősült, szintén Körösladányból. Feleségül vette Keliger Etelkát, akitől egy fia született

1955-ben találkoztam vele először egy megyei értekezleten. Kiderült, ő gyomai származású.

1957-ben családi okok miatt költöztek haza Gyomára. Igazgatóhelyettesi beosztást kapott az 1. sz. Ált. Iskolába. Közben a Pedagógus Szakszervezet titkára lett. Nyugodt, megfontolt lényének köszönhetően védte a járás nevelőit a meg-megújuló atrocitásoktól. Majd a Hazafias Népfront járási elnöke lett.

1961-ben a 2. sz. iskolában megüresedett az igazgatói állás, és őt nevezték ki igazgatónak. Én akkor már ebben az iskolában, mint igazgató helyettes tevékenykedtem. Hosszú évekig dolgozunk együtt kezdetben, mint leány, majd koedukált iskolában. Meggyőződése volt, hogy a pedagógus személyes hatásának forrása nem holmi titokzatos „született pedagógiai tehetségben” rejlik, hanem világos, eszmei meggyőződésben, pedagógia tudatosságban, szakértelemben és a múltó évekkel gyarapodó tapasztaltságban. A pedagógus olyan sajátos kvalitású egyéniség legyen, akiben meg van a helyzetértékelés fejlett orientációs képesség; tapintat, türelem, derű, leleményesség, kiegyensúlyozottság. Varga Béla mindezekkel rendelkezett, céltudatosan csiszolta, fejlesztette ezeket a tulajdonságokat. Tanítványainak és a pedagógus közösségnek példát mutatott; pontossága, esztétikai érzékének a gyakorlatba való átültetése felülmúlhatatlan volt. Kitűntetése: Oktatás kiváló dolgozója, Munka Érdemrend bronz fokozata, Szolgálati Emlékérem. Magánéletében a virág és gyümölcsöskertjében érezte jól magát. Állandóan tervezgetett és formálta, alakította kertjét, melyben sugárzott a precízesség: egyenes vonalak, pontos távolság, a színek tarkasága. Elmondhatom, hogy nagyon sokat tanultam tőle, melyet pályám során igyekeztem hasznosítani. Szakmai tanácsait beosztottjai elfogadták. Hosszú, rögös úton szervezett élettapasztalatából származó élményeit szívesen hallgattuk.

1970-ben ment nyugdíjba. Nyugdíjas éveit legszívesebben kertjében töltötte. Közel 150 fa - főleg őszibarack, körte, szilva - díszítette kertjét katonás sorrendben. A virágok közül a rózsát szerette legjobban, melyből sok fajtát ültetett. A szép kert virágait, megbékélést nyújtott öreg napjaira.

1986. április 6-án tüdőgyulladás következtében hunyt el, átadva lelkét Teremtőjének. Akik ismerték szívükbe zárták örökre. Remélem, emléke sokáig fennmarad tanítványai, pedagógus társai, s mindazok lelkében, akik ismertél, szerették.

Hunya Alajos

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek, háztartási kisgépek
Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, zárok, lakatok

Fürdőkádak, mosdók, csaptelepek, mosogatók

Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRÓD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

Gyoma város állapota „politikai, statistikai tekintetben”

II. fejezet

Az 1853 évi állapotokat figyelemmel kísérve Gyoma „A” népesség számához megkívántató mennyiségben és minőségben be kebelezett **kézmű iparosok**, a’ különböző ipar ágakhoz tartozandó kézművesek létszámához képest, külön Céh társulatot nem alakíthatván magokat számszerűen 5 Czéhbe osztották fel úgymint Szűcs Czéh áll 20 Tagból, Asztalos 36 tagból, Tímár 9 tagból, Kovács 20 tagból, Csizmadia 50 tagból.” Céhbeli iparosok vannak tehát 135-en. Ezenkívül vannak „Kontárkodási engedéllyel bíró ipar úzők 15-en e nélkül szűkölködők pedig 52-en.” A céhbelieliek között van 20 szűcs 5 férfi és 2 női szabó, szűrszabó 4, asztalos 6, lakatos 4, molnár 13, ács 2, tímár 8, üveges 1, kovács 15 kerékgyártó 5, csizmadia 50. A kontárok között van 3 szűcs, szabó 1, asztalos 4, molnár 2, kovács 4, kerékgyártó 3, rokás 11, pintér 3, köteles 3, festő 1, szatler 1 (szíjgyártó-nyerges), szíjgyártó 3, kalapos 4, kőműves 1, mészáros 1, szappanos 1, suszter 2, csizmadia 4. A céhbelieliek között, az egyes céhenge-déllyel rendelkező céhszervezeteken belül, olyan mesterek is vannak, akik létszámukhoz képest nem alakíthatnak külön-külön céhet. Így pl. a szűcsceh magában foglalja a szabó mesterség-gel rendelkező iparosokat, stb.

„Gyomán épen csak a’ lakosság szükségleteihez mért irányba vannak számára 7 vegyesárú cikkekkkel el látott **kereskedő boltok**, vizen való kereskedési hajókázás, -habár a három egyesült Körös folyó Városunk alatt folyik is el – rendkívül nagy kárunkra eddig elő még nem létezik, 's valamint az egész megye, úgy Gyoma is, csak akkor hághatna fel a’ virágzás fő pontjára, ha rajta közlekedési útvonalak, jelesen vasút, - vagy hajózások által könnyítve lenne.”

A községben a „Városi és ekkleziiai (azaz egyházi) épületek kihagyásával 12 szobás lakóépület van 1, 7 szobás 1, 4 szobás, 9, 3 szobás, 41, 2 szobás 410, 1 szobás 614.” **Összesen 1076 lakóépület volt.** Hat lóra való istálló van 1, két lóra való 140, egy lóra való pedig 392.

A „közbátorság” a városban jó. Helybéli újság, egyletek nincsenek.”

A „**tűzvédek elhárítására** községünkben három fecskendő, vagyis vízipuska van.” Aztán van még „Egy oldal nélküli kotsira felhelyezett 12 akós vizes hordó, 24 víz hordó veder, és három hosszú nyelvű csákja, nagyobb részként udvarban hosszú tűz oltó lajtorja, (létra)...” **Elemi csapás** ... ár víz okozta kártétel minden kaszállóinkat, szép szántó földjeinket annyira tönkretette, hogy azokból a’ múlt nyár folyásába, semmi hasznot nem vehetünk, sőt nagyobb részt legelőinket a’ jószág nyaraltatásától is meg fosztattunk a’ víz kiáradása végett.”

A **cselédesség sorsa** „Rendetlen állapotban van, annyira, hogy az igen sűrűn felmerülni szokott ez érdembeli vissza élések meg szüntetése végett, felette óhajtható volna, ha az Országos Cselédrendszer hová hamarabb életbe léptethetethetnék.”

A községben „**könyörületességet igénylő szegények** igen kevés számmal vagynak, 's azok is házankénti kol-dulással keresik élelmeket.”

„Az itt helyben tanyázó **Császári és Királyi Csendőség** működése általános véleményből merített tapasztalás útján üdvösek, 's a’ nép erkölcsi 's politikai magaviseletére nézve, nagy behatást idéztek elő.” A személyi állomány egy fő tizedes és négy csendör-legény. Elhelyezésükről a község gondoskodik, egy „jó karban lévő köz-épület Kaszárnának ki haszonbérlette-

tett. Van benne három pádimentomos szoba, egy konyha, egy kamra, 's hat lóra való hídlásos istálló, több szükséges kellékkel, ... elő írás szerénti bútor-zattal,

felszereléssel... egész pontosság-gal elég tétetett.”

„Járás **Orvosi minőségben**, egy a’ megye által fizetendő Orvosunk van, ki is a’ betegek körül minden tanusított bánás módja és orvosi ki képzettségé-nél fogva, az egész községbeni lako-soknak szeretetét és bizalmát magára vonta. Politicailag nézve is őt, ellene semmi terhelő körülmény fenn nem fo-rog valamint erkölcsi magaviseletéről is csak dícséretesen lehet szollani. Van még ő körülötte Községünkben 1 bor-bély, 1 okleveles városi s 11 köz bába.”

Az előljárási szorgalmazta **az utak** mihamarábbi építését, mivel ez a vidék - szinte semmiben hiányt nem szenved – a rossz utak miatt ki van zár-va a fejlődés lehetőségéből. 1852-ben megalakult az „**Ivánfenéki Ármentesi-tő Társulat**”, tagjai körösladányi köz-birtokos Bátor Wenckheim testvérek, gyomai közbirtokos Wodiáner Mór és Albert testvérek, „... kik által a’ Társulathoz csatlakozáshoz Körözs Ladány és Gyoma Községek is járulni kényszerítették.” A Hármaskörös jobbparti töltesek „munkába vétettek”, „... az volna forró óhajításunk, hogy az érdekellett bal oldaliak (ti. balparti birto-kosok) által, bár csak mielőbb egy balparti Társulat is alakíthatnák.”

Postahivatal nincsen. A mezőtúri postáról egy „... tarisznyás gyalog pos-tás által hordhatjuk által Gyomára leve-leinket... kinyilvánítjuk óhajunkat, hogy a magas kormány Gyoma Városban is egy postahivatalt fel állíttatni kegyes-kedne.”

Cs. Szabó István

A gyomaendrődi Szent Gellért Katolikus Általános Iskola új telefonszáma: 66/581-170

CIPŐTÁLPBÉLÉST
SZONDÁTÓL

Rózsahegy u. 11.
Telefon: (66) 284-301

THERM U X
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

✉ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- ☞ Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- ☞ Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ☞ Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- ☞ Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- ☞ Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

Katolikus oldal

NOVEMBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és este 5 órakor. Hétköznap reggel fél 8-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnájában
november 11. és 25., vasárnap. fél 12.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor. Kedden, csütörtökön, elsőpénteken és szombaton este 5-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 15 órakor.

Az oldalt szerkeszti: Iványi László endrődi plébános

A katolikus hit elemei (1)

Új sorozatot indítunk. A *Leaflat Missal Company „Outlines of the Catholic Faith”* című 1995-ös kiadványának, a *Katolikus Katekizmus* figyelembevételével átdolgozott anyagát adjuk az olvasó kezébe. Az Egyház korunk számára megfogalmazott tanításának forrása a *Katolikus Egyház Katekizmus*a, az idejével állandóan küszködő hívőknek azonban nagyon hasznos egy ilyen összefoglaló cikksorozat, amely rövid megfogalmazásban adja közre hitünk alapvető igazságait. Írásunk a vázlatossága mellett is a krisztusi tanítás egészét tükrözi, hogy aztán annak fényében legyen tudatosabb a hitünk, megalapozottabb a reményünk és erősebb a szeretetünk. Ajánljuk ezt a sorozatot azoknak is, akik vissza akarnak térni elhagyott hitükhöz és azoknak is, akik most ismerkednek a katolikus hittel, és csatlakozni szándékoznak a krisztusi családhoz.

Első részében bemutatjuk hitünk alapvető tanításait. A második rész szentségtani tárgyalása szinte asztalunkra hozza az „Élet Kenyerét”, a harmadik rész pedig lelkünkbe idézi a „Kegyelem Forrását”. Az utolsó, imádságos részben felfedezhetjük a nem egyszer gyermekkorunk óta nem mondott imákat és áhítatgyakorlataink gyöngyszemeit. Ez is segíti az olvasót abban, ami az egész kiadás célja: közelebb kerülni az Egyházhoz mindennapi életünk gyakorlatán keresztül, és így a Szűzanya segítségével hűségesebben követni Szent Fiát, a Minden Kegyelem Forrását.

Rövidítések, hivatkozások:

KEK: A Katolikus Egyház Katekizmus, 1994.

Dei verbum: Dogmatikai konstitúció az isteni kinyilatkoztatásról, 1965.

Gaudium et spes: Lelkipásztori konstitúció az Egyház és a mai világ viszonyáról, 1965.

Lumen gentium: Dogmatikai konstitúció az Egyházról, 1964.

Presbyterorum ordinis: A papi rendről és a lelkipásztori munkáról szóló dokumentum, 1965

Sacrosanctum Concilium: Konstitúció a szent liturgiáról, 1963.

Ószövetség:

Ter: Teremtés könyve (Mózes 1. könyve)

Kiv: Kivonulás könyve (Mózes 2. könyve)

Zsolt: Zsoltárok könyve

Iz: Izajás könyve

Jer: Jeremiás könyve

Újszövetség:

Mt: Máté evangéliuma

Lk: Lukács evangéliuma

Jn: János evangéliuma

ApCsel: Apostolok cselekedetei

Róm: Rómaiaknak írt levél

1Kor: Korintusiaknak írt I. levél

2Kor: Korintusiaknak írt II. levél

Gal: Galatáknak írt levél

Ef: Efezusiaknak írt levél

Fil: Filippieknek írt levél

Kol: Kolosszeieknek írt levél

1Tim: Timóteusnak írt I. levél

2Tim: Timóteusnak írt II. levél

Zsid: Zsidóknak írt levél

Jak: Szent Jakab levele

1Pt: Szent Péter I. levele

2Pt: Szent Péter II. levele

1Jn: Szent János I. levele

Jel: Jelenések könyve

HITÜNK TANÍTÁSAI

1. A teremtés

A Biblia első lapjainak tanítása nem természettudományi kérdésekre keres választ, hanem irodalmi nyelven megírt tanító-elbeszélés, melynek üzenetét kell megértenünk:

A. Isten TEREMTETT mindent, az eget és a földet, a tengert, és mindent, ami bennük van.

1. Az ásványokat, amelyek életlenek.

NOVEMBER HÓNAP ÜNNEPEI

1. csütörtök: **Mindenszentek**

2. péntek: **Halottak napja**

3. szombat: Porres Szent Márton

4. vasárnap: **évközi 31. vasárnap**

5. hétfő: Szent Imre herceg

9. péntek: A Lateráni Bazilika felszentelése

10. szombat: Nagy Szent Leó pápa, egyháztanító

11. vasárnap: **évközi 32. vasárnap**

12. hétfő: Szent Jozafát püspök, vértanú

13. kedd: Magyar szentek és boldogok

15. csütörtök: Nagy Szent Albert püspök, egyháztanító

16. péntek: Skóciai Szent Margit

17. szombat: Nagy Szent Gertrúd

18. vasárnap: **évközi 33. vasárnap**

19. hétfő: Árpád-házi Szent Erzsébet

21. szerda: A Boldogságos Szűz Mária bemutatása a templomban

23. péntek: Szent I. Kelemen pápa, vértanú

24. szombat: Szent Dung-Lac András áldozópap, vértanú

25. vasárnap: **Krisztus Király**

28. szerda: Marchiai Szent Jakab áldozópap

30. péntek: Szent András apostol

Megemlékezések halottainkról:

November 1-én, csütörtökön délelőtt 11-kor a hunyai, délután 14 órakor az endrődi szarvasvegi, 15 órakor a központi katolikus temetőben, 2-án, pénteken fél 12-kor a gyomavégyi temető keresztje előtt.

Az endrődi templom búcsúünnepé nov. 3-án, szombaton 10 órakor.

2. A növényeket, amelyek élnek.

3. Az állatokat, madarakat és halakat, amelyeknek testük van, élőlények, és mozogni tudnak.

4. Az embereket, akiknek testük van, értelmük és szabad akaratuk.

5. Az angyalokat, vagyis a legmagasabbrendű teremtményeket, akik test nélküli szellemek. Van értelmük és szabad akaratuk.

B. A Szentírás három angyalt említ név szerint. Ezek: Rafael, Gábor és Mihály.

C. Isten próbára tette az angyalokat, hogy elfogadják-e az ő akaratát. Voltak, akik elutasították Istent, ezek a bukott angyalok. Akik elfogadták Istent akaratát, azok a jó angyalok.

D. A jó angyalok a Mennyben vannak Istennel. A bukott angyalok (ÖRDÖGÖK) a POKOLBAN vannak.

E. A bukott angyalok vezérének SÁTÁN a neve.

F. Az ember olyan teremtmény, akinek teste és lelke van, és Isten képmására van alkotva.

G. A két legelső ember, akiket Isten alkotott, ADÁM és ÉVA voltak, őszüleink. Isten Éden kertjébe, más néven a Paradicsomba helyezte őket.

H. Ádámot és Évát arra csábította a Sátán, hogy egyenek a jó és rossz tudásának a fájáról Éden kertjében. Ádám és Éva ettek a fa gyümölcséből, és ezzel elutasították Istent. Ezt a bűnt nevezük EREDETI BŰNNEK.

I. Engedetlenségük miatt Ádámot és Évát Isten kiűzte Éden kertjéből, és ettől kezdve ki voltak szolgáltatva a szenvedésnek, bűnnek és halálnak.

J. Bűnik által Ádám és Éva elvesztették a MEGSZENTELŐ KEGYELMET, vagyis a legnagyobb ajándékot, amelyet a teremtettség kaptak.

Isten „az idők kezdetekor a semmiből megteremtette egyszerre a teremtmények mindkét rendjét, a szellemit és az anyagit, vagyis az angyalokat és a földi világot, — azután az emberi teremtményt, aki mintegy részese mindkettőnek, minthogy testből és lélekből van összetéve.” (KEK, 327.)

A Szentírás azt tanítja, hogy az ember „Isten képmására” van alkotva. Képes arra, hogy Teremtőjét megismerje és szeresse, és minden földi teremtmény fölé van helyezve, hogy uralkodjon rajtuk és használja fel őket, és közben Istent dicsőítse. ... De Isten nem magányos lénynek teremtette az embert. Kezdetől fogva „férfinak és nőnek teremtette őket” (lásd Ter 1,27). ...Így Isten, amint szintén a Bibliában olvassuk, látta „mindazt, amit alkotott, és látta, hogy az mind nagyon jó” (lásd Ter 1,31). (Gaudium et Spes, 12.)

A Sátán, vagyis az ördög és a többi gonosz szellemek bukott angyalok, akik szabadon elutasították, hogy Istent és terveit szolgálják. Isten ellen való döntésük végérvényes. Azon igyekeznek, hogy Isten elleni lázadásukban az embert is társukká tegyék. (KEK, 414.)

Bár Isten jónak alkotta az embert, ő, a gonosz lélek sugallatára, már a történelem kezdetekor rosszul használta fel a szabadságát. Szembeszállt Istennel, és nélküle akarta célját elérni. (Gaudium et Spes, 13. — Idézi a KEK, 415.)

Bűne által Ádám, mint első ember elvesztette azt az eredeti szentséget és igazságot, amelyet Istentől kapott, mégpedig nemcsak a maga számára, hanem minden ember számára [kivéve Máriát és Krisztust]. (KEK, 416. — a kivételre lásd KEK, 491. és 504.)

Miatyánk

„Mi Atyánk! Ki vagy a Mennyekben,
Gyújts mécsvilágot a lelkekben!
Pislákolnak csak, lásd a fények,
Porba kúsznak esendő lények,
Intő szavad hiába csendül,
Ha lelkünkben közönyös csend ül.

Meddig nézed még el nekünk,
Hogy annyit, annyit vétkezünk?
Hisz elközelgett már az óra,
Mikor fogsz Uram vallatóra?
Mikor kell számot adnunk Néked,
Hogy romlás útján jár a néped?

Az út, mely hozzád elvezet
Sokak számára elveszett.
Törvények rendje felborult
Hitünk morzsákra szerte hullt.
Tagadónak, kik jóra restek,
Mutass utat a vétkeseknek!

Ne verjenek ártó kezekkel éket!
Mentsd meg Uram e nemzedéket!
Legyen neved örökké áldott,
Szánd meg Uram e gyarló világot!
„Mi Atyánk, ki vagy a Mennyekben,
Gyújts mécsvilágot a lelkekben.

Iványi Mária

Hunya Mátétól búcsúzunk

Kedves köztiszteltnek örvendő Hunya család! Igen tisztelt gyászoló gyülekezet! Tisztelt jelenlévők!

Engedjék meg nekem, hogy az Endrődiek Baráti Köre, a magam és családom nevében is elköszönjek egyik legjobb barátomtól!

Kedves Máté barátom! Megrendülten állunk itt ravatalod előtt, és az utolsó együttlétünk alkalmával is megállapíthatjuk, hogy az emberi lét bizony véges. Az egyik legősibb írásos feljegyzés szerint is: „Ísa pur és homu vagymuk.” Váratlan, hirtelen haláloz miatti megdöbbenésünk mellett is meg kell állapítanunk, hogy bizony igen-igen megharcoltad a göröngyös úton történő futásodat. Emlékeim szerint már kora, serdülő diákkorodban különböztek nézeteink az igen nehéz paraszti sors felemelkedése vonatkozásában. Én ugyanis szakszerűbb, következetesebb gazdálkodásban láttam a biztató jövőt. Te viszont már akkor is inkább a legnagyobb magyar gr. Széchenyi István elmélete alapján a „Hitel” című esszéjében lefektetett elvek szerint láttad inkább a gazdasági felemelkedés lehetőségét. Ugyanis hiába van a legnagyobb szakszerűség, ha azokat anyagi erő híján, pénz és hitel nélkül megvalósítani nem lehetséges. Meg kell mondanom őszintén, hogy ebben is neked volt igazad. Elképzelésed helyességét bizonyítja a jelenlegi helyzet is, mikor a parasztság – úgy ahogy visszakapta ugyan a földjét – eszközözök és anyagi fedezet hiányában csak kínlódás van a helyes gazdálkodás helyett. Meggyőződéssel állítom, hogy ezek a gondolatok munkáltak benned már a 40-es években is, amikor oroszlánrészt vállaltál az Endrődi Takarékszövetkezet megalapításában. Tudom, az volt a célod, hogy a gyengébbeken, az elesetteken segíteni kell. Mindez kiegészítve még azzal a Csernus Mihályi gondolattal, hogy a több

gyermekes nagy családok kapjanak elsősorban preferált kamatozású hitelt, amennyiben azokat az anyagi erőforrásokat a gazdaságuk fejlesztésére fordítják. A Takarékszövetkezet rendeltetése szerint nagyon jól funkcionált, de egyszer csak megjelent a „Vörös Kód!”- mely csaknem ötven évig tartott.

Tíz év börtönt sóztak a nyakadba. Gyulán, Szegeden raboskodtál, és 23 hónapot le is ültél belőle. A későbbi rehabilitáció már nem tudta enyhíteni az elszenvedett kálváriát.

Mint a falusi parasztság jó ismerője és részese felismerted azt a fontosságot, amit a parasztság jelentett a nemzet fejlődésében és felemelkedésében. Figyelő szemekkel néztél és jegyeztél meg, hogy a magyar népművészet, a magyar nép szorgalma, embersége a jövő záloga, hogy a népben rejlő képesség, szorgalom és fáradhatatlan tenni akarás a haza fenntartó ereje.

Népünk kincseit, művészetét nemcsak, hogy elismerted, de nagyra értékelted, és tehetséged szerint megőrzésre összegyűjtötted a parasztság értékeit. Otthonod, és a szeretett, feledhetetlen családi fészek, szorgalmad és hozzáértésed révén valóságos kincstára az elmúlt időknek. Kisebbségi népművészeti múzeummal ér föl az összegyűjtött kincs. Most azt kérem – tudom, beleegyezel -, hogy ez a hatalmas érték – legalább részben – hön szeretett szülőhelyed Tájházának jusson!

Nagyon mélyen gyökereztél ebben a faluban és ebben a családban. Patrióta gondolkodásod és cselekedeteid arra intenek bennünket is, hogy söse feledjük a szülőföldet, és ragaszkodjunk hozzá életünk végéig.

Hasznos életet éltél kegyetlen, zivatáros időkben. Legyen nyugodt, békés végső pihenésed, itt a Körös partján, ahol bölcsődet ringatták.

Hunyad Simon Péter

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI
MÉRETEKRE IS.**

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

Gzer év magyar történelmének eseményei

Felidézve történelmünk nagy korszakait, eseményeit, eljuttottunk a szabadságharchoz. Lapunk az elmúlt 8 év során a márciusi, az októberi vezércikkekben, de másutt is többször foglalkozott népünknek e hősi harcával. Azt hiszem, a legkisebb iskolás gyermek is tudna mesélni történeteket a győzedelmes harcokról: a híres tavaszi hadjáratról, az erdélyi győzelmekről, hős tábornokainkról.

Épp ezért történelmi leírás helyett, most nagy művésznk képeinek bemutatásával jelenítjük meg e hősi harcot. Inkább a képen megjelenő témával foglalkozunk.

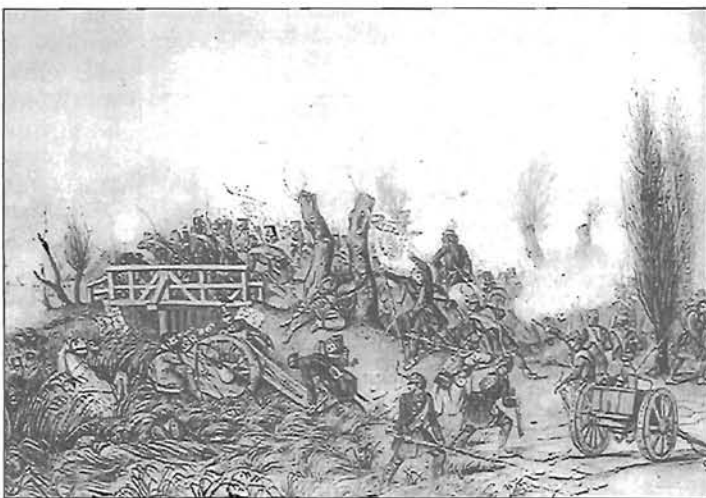
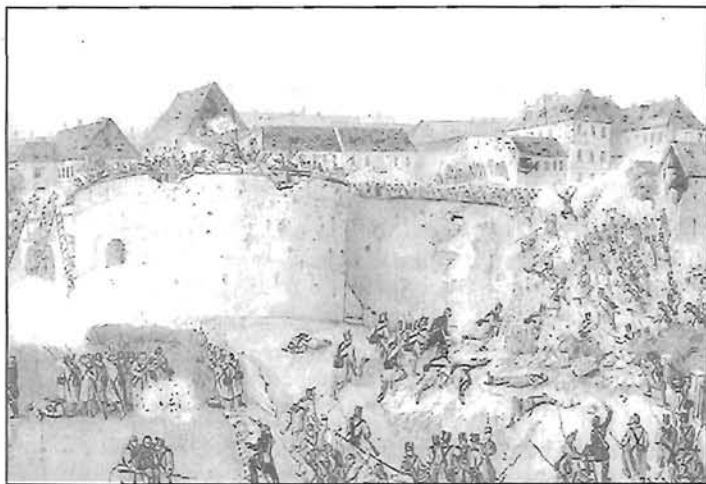
Than Mór (1828-1899) jogászveit az '48-as forradalom szakította félbe. Gyenge fizikumja miatt testvérei közül csak ő nem volt alkalmas honvédeknek. Testvérei: Sándor, Ferenc, László Görgey seregében szolgáltak. Mondhatjuk tehát, hogy a szabadságharcot átélve mély benyomásokat hordozott szívében, melyek azután képeiben megjelennek.

A Tápióbicskei hidharc, mely egy a szabadságharcról készített sorozat negyedik része. A kép a csata egy fontos mozzanatát ábrázolja, a Tápión átvezető hid elfoglalása után a honvédek az ellenség rájuk zúduló tüze elől meghátrálnak, de a visszavert csapatok helyére újak lépnek, és most már véglegesen a kezükbe kerül a híd. A csatát egyik lelkes fiatal tiszt fordította meg, amikor kezébe ragadva a zászlót rohamra indult. A festő kompozíciós eszközeivel a csata döntő mozzanatát jeleníti meg, a képet átszelő rohamozók tömegével. Az erőfeszítések nagyságát az első menetelők között eltalált és ellenkező irányba hanyatló katona mozgásával érzékelteti. A kezében zászlót tartó, másik karjával intő tiszt figuráját a középvonaltól jobbra helyezi el. Az elkeseredett küzdelem hangulatát, az ég felé meredő kopár fatörzsek s az aprólékos részletezéssel visszaadott ingovány fokozza.

Honvédek a tábornoknál, ez a sorozat következő képe, mely Almássy Dénes, Esterházy István, Bethlen József, Podmaniczky Frigyes honvédtisztek, arcvonásait hűen visszaadva, a ruházat és hadfelszerelés számos részlete, az egyenruhák hajszálpontos rajza érdemel még figyelmet. De megcsodálhatjuk a bal sarokban kurgó, tüzet rakó tisztiszolga figurájának hibátlan megoldását. A háttérben elmosódó katonafigurák sejtetik, hogy nagyobb táboron belül játszódik a jelenet.

Budavár visszavétele 1849. május 21-én a címe Than Mór, következő festménynek. Az ide-oda hullámzó harcok során Buda, Pest és Óbuda szinte harc nélkül kerül a császáriak kezére. A Debrecenbe menekül kormány által szervezett forradalmi sereg, azonban újult erővel május elején kezdi meg és 21-én nem kis véréldozattal, sikerre viszi Buda ostromát. Igaz, hét hét múlva, július közepén az ellenség ismét szinte erőfeszítés nélkül veszi vissza Budát. A főváros népének nagy szerepe van szabadságharcunkban (akkor még a három város), 1848 március idusán s azt követően sok katonát ad a harcoló nemzetnek, mégis, szinte tehetetlenül kénytelen elviselni, elszenvedni a váltakozó hadi eseményeket.

Még néhány szó a művészről: A szabadságharc idején folytatótt sikeres művészi tevékenysége végleg a festészet felé fordította. Mivel akkor még hazánkban nem folyt művészképzés, ezért Than Mór is Bécsbe akart menni az Akadémiára. 1849-51 tavasza között Pesten élt s a szabadságharc csatáit ábrázoló műveinek másolásával gyűjtött össze pénzt külföldi tartózkodására. Később 1000 forintos pályadíj elnyerése után itáliai tanulmányútra indul. 1899. március 11-én Triestben hal meg.

Képek:

1. Than Mór: Budavár bevétele 1849. Május 21-én
2. Than Mór: Tápióbicskei hidharc (1849-1850-es évek eleje)
3. Than Mór: Honvédtisztek tábornoknál (1848-1850-es évek eleje)

A magyar kereszténydemokrácia apostola - IV. fejezet

Egy szellemi megújulásban bizakodik

Hogy az elődök meghatározó személyisége, szerepe milyen fontos volt Barankovics és társai számára, jól jelzi: Az **Ország Útja** hasábjain sorozatot indítottak, „Nemzedékünk tanítómesterei” – címmel. A névsort valóban a szellemi élet kiválóságai alkották.

A fent említett Adyin, Szabó Dezsőn, Prohászkn kívül szerepelt a rovatban: Kodály, Bartók, Szegfű Gyula és Bethlen István is. A gyakorló politikusok közül maga Barankovics az említett Bethlen Istvánt becsülte a legtöbbször, a legnagyobb élő államférfinak nevezte. A minden diktatórikus törekvéssel harcoló Barankovics nem véletlenül Bethlen egyik legnagyobb erényeként azt említi, hogy egy anarchikus állapotból diktatúra nélkül vezette át az országot egy alkotmányos rendbe. A korábbi miniszterelnök kapcsán azt is kifejti, hogy **aki egy országot, egy népet irányítani akar, annak rendelkeznie kell valóságérzéssel, képzelőerővel, politikai érzéssel, előrelátó képességgel, és történelmi távlatokban való gondolkodással.** Barankovics erős diktatúraellenességgel – természetesen – meghatározza azt is, hogy miként látja Magyarország helyzetét a háborús Európában. Határozottan elutasítja, hogy a tengelyhatalmak diktatórikus állambe rendezkedését kövessük. Szemben áll mindenfajta fajmitosszal, tagadja bármilyen „vezérállam” vagy „vezérnép” létjogosultságát. Hármass szövetségi kapcsán pedig arról értekezik, hogy az ilyen szövetségi rendszerek milyen ve-

szélyeket hordoznak magukban. Nevezetesen, hogy egyik oldalról mindig fennáll a veszély, hogy a szövetségi viszony vazallusi viszonyra változik, másrésztől barátok mellé hatalmas ellenséget is szerez egy ország. Kerülni kell minden olyan mozzanatot, - mondja Barankovics - , amely bármelyik a Duna-medencében érdekelt nagyhatalommal szemben ellenséges vagy kihívó lépésnek látszanék. Másutt egyenesen a magyarság sorsának, rendeltetésének tartja, hogy :... „a szláv és germán néptenger dagályának legyen gátja és hullámtörője.”

Ezek után szinte törvényszerű, hogy Barankovicsot, mint a katolikus progresszió jeles alakját egy széles alapon szerveződő antifasiszta táborban találjuk. Csatlakozik a Magyar Történelmi Emlékbizottsághoz, melynek elnöki tisztét a hozzá közel álló Szegfű Gyula töltötte be. Aláírja a bizottság 1942. március 1-én a Népszavában megjelenő felhívást. Szerzőként szerepel a Kállay Gyula kiadásában, 1942 márciusában megjelenő **Petőfi Utján** című kötetben, melyben szerzőtársai többek között Szegfű Gyula, Kovács Imre, Bajcsy-Zsilinszky Endre, Darvas József, Szakasits Árpád, Kállay Gyula. Az itt közölt „Március Népe” – „márciusi nemzete” – című írásában Barankovics úgy értékeli 1948-at, mint a nemzeti függetlenségért és az önálló államiságért folytatott harcot. Másrészt kiemeli 48 jelentőségét abban is, hogy a tág értelemben vett népet kívánata nemzeti kiváltságokban részesíteni. „48 csak nyitánya annak a szabadságharcnak, amely népünk teljes szociális, gazdasági, politikai és szellemi felszabadításáért folyik.” Wilhelm Röpke **A harmadik út** című könyvét 1943-ban Barankovics fordítja magyarra. A műhöz írt előszavában egy szellemi megújulásban bizakodik „... fordul a szél: az emberiség újra a szellemtől várja a kiút megtalálását... Igére szomjasak a lelkek.”

Barankovics, aki 1940-től a **Kis Újság** munkatársa, majd 1941-től az **Esti kisújság** politikai rovatvezetője volt, 1943 májusától a **Magyar Nemzet** felelős szerkesztői posztját tölti be.

„Barankovics István személyében Pethő Sándornak egyik legbizalmasabb híve és tanítványa került a publicista lapjának élére” – áll a szerkesztő-

ség közleményében.

A **Magyar Nemzetet** – anyagilag fenntartó – Weisz Manfréd családhoz tartozó Chorin Ferenc egy Eckhardt Tiborhoz írt levelében világítja, hogy miért Barankovicsra esett a választás. A lap irányítói „vezérlő bizottsága” Bethlen István, Szegfű Gyula és Zsigrai Antal egyre inkább szembekerültek kiválása után a lapot szerkesztő Hegedűs Gyulával. Barankovicsban viszont bíztak: Barankovicsot tettük meg szerkesztőnek... finomtollú író, erős németellenes beállítottsággal. Szellemileg friss lökést adott a lapnak...”

Barankovics **Magunk útján** című írásával mutatkozik be az újság olvasóinak. Már a cikk címe is jelzi Pethő Sándor örökségének vállalását. Az írás szenvedélyes hangon tesz hitet – egy évvel az ország német megszállása előtt – az ország függetlenségének, teljes szuverenitásának megőrzése mellett, és elutasít mindenféle idegen beavatkozást. Származására vagy nemzetiségére való tekintet nélkül jogegyenlőséget és a társadalom javainak arányosabb, igazságosabb elosztását követeli. A **Magyar Nemzet** hasábjain Barankovics visszatérően foglalkozik már a háború utáni rendezésre gondolva – a kis államok helyzetével. Úgy véli, szigorú különbséget kell tenni a felelősség kérdésében kis és nagy nép között: **„... a kis népek cselekvési szabadságukban korlátozott áldozatok és szenvedők.”**

Barankovics újra folytatta egyetemi tanulmányait, és végre 1944 júniusában letéve a második államtudományi szigorlatát, megszerezte a doktori címet. A nyilas hatalomátvétel után letartóztatása elől a budai ferencesekhez menekült. A szemtanú szerint „Az egész társaságból ő volt a legpaposabb...”

Háború vége nemcsak az ország, hanem Barankovics életében is éles cezúrát jelentett. A politikával foglalkozó publicista maga is aktív politikusi pályára lépett.

Györgyevics Miklós

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

Az ő alkotásait nem lehet utánozni

Kunkovács László életmű kiállítása Endrődön

Szeptember 29-én délután 4 órakor ünnepélyes keretek között, igen nagyszámú közönség előtt megnyílt Kunkovács László fotóművész, vizuálanthropológus életmű kiállítása az Endrődi Tájház és Helytörténeti Múzeum kiállító helyiségében.

A kiállítást Dr. Újvári Zoltán a Debreceni Egyetem Néprajz Tanszékének professzora nyitotta meg. Megnyitó beszédében elmondta, hogy a néprajzi fotózás (dokumentum fotó) és a fotóművészet kapcsolódásából miként született meg egy ma még új tudomány az vizuális antropológia új kutatási módszere, melynek magyarországi előfutára és kiváló művelője Kunkovács László. Újvári professzor hangsúlyozta, hogy ezt a nagy tudást, amelyet Kunkovács László munkássága során megszerzett fontos lenne átadni a jövő tudósjeleitjeinek. Intézményi keretek között lenne a helye, amely biztos hátteret biztosítana a kutatóknak, és megteremtené a további zavartalan tudományos munka lehetőségét. A kiállítás 42 képpel jeleníti meg Kunkovács László fontos kutatási témáit. Kezdve a fiatalokot idéző művészképekkel, majd egy-két képpel felvillantva a 15 kutatási témát: **Hagyományos halászat; Ósépítmények; Élő agrártörténet; Kunok Magyarországon; Hortobágy mellyéke; Tanyák, puszták, faluszélek; Varázslatos Dél-Szibéria; Ótörök kömberek; Táltoserdő; A mongol Altaj kazakjai; Tibet; Jakutföld; Bolgár busójárás; Télűző népszokások; Boldog szeretett falum**, amelyekből eddig kiállítás született. A témában való elmélyedéshez segítséget nyújtanak a képek alatt lévő magyarázó szövegek.

Míndezek alátámasztására idézem Dr. Újvári Zoltán professzor úrnak néhány gondolatát, melyet a megnyitón mondott el:

„Több, mint két évtizede, vagy annál is több, hogy személyesen találkoztam Kunkovács László etnográfus művésszel úrral, és először láthattam alkotásait. Ha jól emlékszem ez az alkalom egy karcagi kiállítás volt. Kunkovács László képeivel való találkozás rendkívül nagy élményt jelentett. Mint minden néprajzkutató, magam is fényképeztem, hiszen terepre, gyűjtőútjainkra mindig magunkkal vittük a fényképezőgépet. Azok a felvételek, amiket mi készítettünk jó-rossz dokumentumképek voltak. Amikor megláttam Kunkovács László fényképeit, akkor döbbsentem rá, milyen az igazi művészi, etnográfiai fénykép.

Az ő alkotásait nem lehet utánozni. Nem elég néprajzosnak lenni, etnográfiai ismeretekkel rendelkezni. Ez persze fontos feltétel. De még fontosabb a meglátás, a művészi szem és érzék. Ne csak tárgyat, egy jelenséget lássunk, hanem vegyük észre mindazt, ami azok mögött van, ami azokat létrehozta, a közeget, a társadalmat, és ne csak a pillanatot, hanem az ott rejlő múltat, egy sajátos egyéni és közösségi történelmet.

Kunkovács László képekkel írja az etnográfiát. Korábbi kiállításainak néhány címéből is kitűnik a népi-nemzeti kultúra

iránti elkötelezettsége, a magyarság hagyományos kultúrájának képi ábrázolása és megmentése.

A múltunk megismerését segítik a más népek kultúrájával való megismertetés is. Kunkovács László fotóira kerültek Kelet-Európa, Szibéria, Közép- és Belső-Ázsia népei. 18 népet keresett fel, hogy megmutassa: „a kultúra mélyrétegei összekötik az emberiséget” Ezt a gondolatot különösen tükrözi a közelmúltban, előző évben megjelent *Ósépítmények* c. kötete. Nagyszerű tudományos teljesítmény. E tekintetben Kunkovács László az összehasonlító néprajznak is művelője. Szeretném kiemelni azt is, hogy Kunkovács László elemző munkájában az irodalomra is kitekint. A publicisztikának is jeles mestere. Egy elemzője írta az építmény fotóiról: „Nemcsak bemutat, hanem az építmények és az építők lelkületét is faggatja.” Kunt Ernő, aki nagy elismeréssel szólt művészetéről, azt írta, hogy „a fénykép meghatározó technikai innovációnak bizonyult, amely csendes forradalommal meghódította az egész világot.” – ám gyakran felvetődik a kérdés, hogy mit tekintünk fotóművészetnek, és hol a helye a művészetek körében. Talán arra lehet a legnehezebben válaszolni, hogyan tud a művész a technika eszközeivel érzelmeket, gondolatokat kifejezni, miképpen az a többlet nyújtani, ami a képi dokumentálást a művészet szférájába emeli.

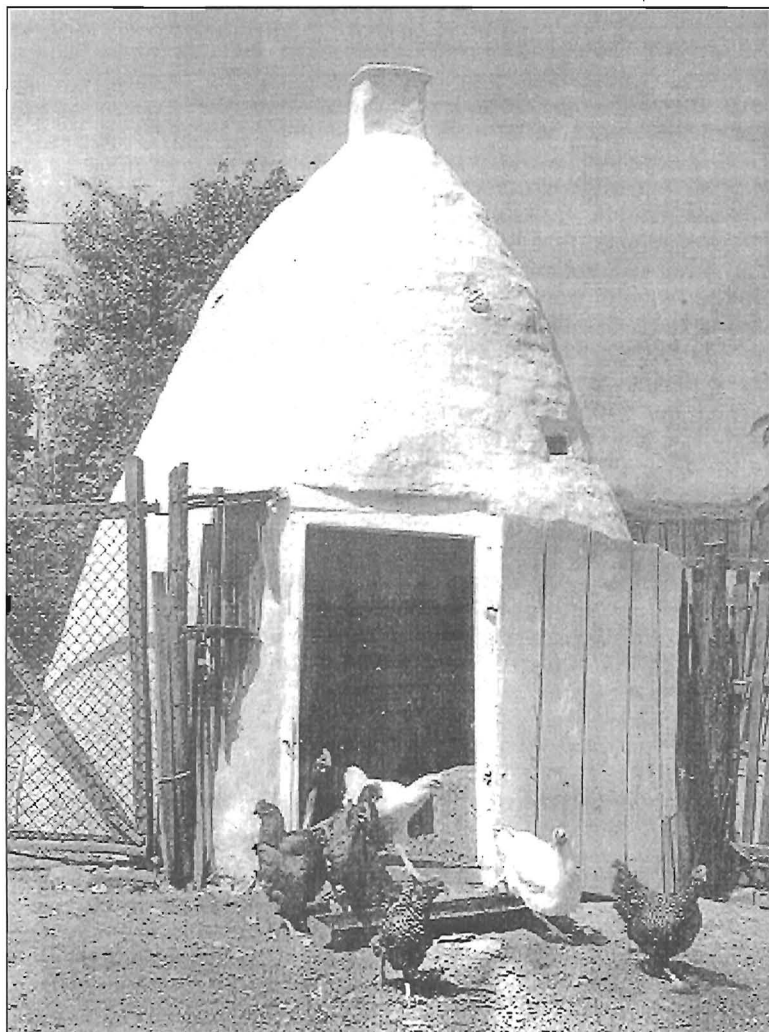
A fénykép a világ megismerésének és megismertetésének eszköze és ez szó szerint értendő. Amit tehát a fotó ábrázol, az tárgyában is valóságos, de mód nyílik arra is, hogy a felvétel túlnőjön a tárgyon, hogy ne csak az ábrázolt, hanem a művész szellemiségét és lelkiségét is reprezentálja. Míndezek a legteljesebb mértékben érvényesülnek Kunkovács László alkotásaiban. **Etnográfusnak, vizuálanthropológusnak tekintjük őt. De ehhez még**

többlet is járul. Ez a többlet a művészet, és amit éppen ez által nyújt a tudományos megismerés számára. Évtizedek óta művésztanára lehetne ennek a műfajnak. Kár, hogy nagy tudását nem közvetítheti közvetlenül az ifjú kutatóknak, tudós jelölteknek. Munkásságának elismerő díjait a tudományos és oktató tevékenysége teljesítené ki egy intézményi keretben, de mindenképpen egy intézményi háttérrel. De tanított és tanít ő intézmények nélkül is. Sok ezren, tízezrek, sőt Pusztaszter kapcsán százezrek láthatták és fogadhatták magukba Kunkovács László múltunkról és a magyar népi kultúráról való tanítását.”

A kiállítás állandó, és a Múzeum nyitvatartási idejében folyamatosan látogató. A művész a képeket tartós letétbe helyezte, egyelőre 5 év időtartamban állapotunk meg, de a Múzeum és a művész szándéka a későbbiekben a végleges elhelyezés.

Kunkovács László jelentős anyagi terhet vállalt magára, hiszen a képek keretét és a kiállítás installációit is ő biztosította, amelyek értéke meghaladja a negyedmillió forintot. Szeretném kifejezni településünk, múzeumunk és a magam nevében köszönetünket Kunkovács Lászlónak, hogy lehetővé tette az anyaga bemutatását még a jelentős anyagi beruházása mellett is.

Szonda István

Amit csinál, az a nagy kedvvel megélt élet

Szeptember 28-án, amolyan „indián nyár”-i délután a Kner Nyomdaipari Múzeum vezetője, Julika meleg szavakkal köszöntötte a jelenlévőket abból az alkalomból, hogy a mai napon megnyílik Kass János grafikusművész kamarakiállítása. Elsősorban a művész, Alföld szülőttét, a tanárt, a szobrászt, a festőt, a nagy illusztrátort köszöntötte, emlékeztetve arra, hogy a Nyomda kapcsolatai Kass Jánossal már évtizedes hagyományokra nyúlnak vissza.

A megnyitó beszédet Trogmayer Ottó egyetemi tanár úr tartotta, őt idézzük, aki még címet is adott előadásának: „Kass János Gyomán”

„Amikor megkaptam a kedves felkérést, hogy vállaljam el Kass János kiállításának megnyitóját, melyre a gyomai Kner Múzeumban kerül majd sor, úgy gondoltam könnyű dolgom lesz. Jó-pásztor álltunk már így együtt a közönség előtt, nem kell mást tennem, minthogy előszedni valamelyik évvel ez előtt megírt méltatásomat, s az újszülöttnék minden vicc új gondolatot jégében ismét előadni, hiszen még Ő sem ismeri fel, nemhogy más, a régi elszállt mondatokat.

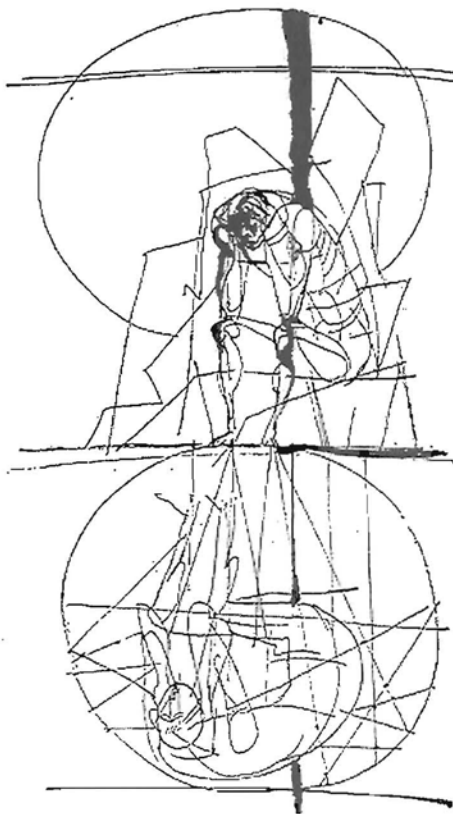
Hogy mégsem így lett, annak két oka van. Méltatásról beszéltem, ezért számomra méltatlan lenne, egy már elhasznált szöveget újra feleleveníteni, még akkor is, ha Kass munkásságát ismerem ugyan, ám ezt a tárlatot viszont csak néhány órája láttam először.

A másik indok látszólag bonyolultabb, de csak az első hallásra. A kötelező gyakorlatoknak, a házi feladatoknak enyhe ellenkezéssel fog neki az ember, már megint, mindig ugyanaz, sose lesz vége, s még sok más elodázó gondolat jegyében. Kass munkássága, egyénisége azonban olyan izgalmas, gondolkodásra, szellemi száltók véghezvitelére készítő feladvány, melyet jó kedvvel csinálók, s csináltam évek során mindig. No lám, már meg is leltem a textust, amire ezt a pár perces mutatványt fel lehet építeni. Gondolkodásra, szellemi száltók véghezvitelére készített.

A szegedi múzeum folyosóján van egy régi-régi kopott fekvő tárló, melyben kisdíjak múzeumi tapasztalatai sűrítődnek. Fél pilantást szoktam csak rávetni, hiszen már előre, kívülről tudom, mit műveltek. A múlt héten azután meg kellett állnom. A gyerekek nyilván a szegedi Kass Galériában jártak, mert a kis kiállításban csak Kass féle fejeket lehetett látni, ahogy a srácok, a maguk ötleteit viszik – öntött műanyag fej híján – papírra. Mennyi-mennyi szép és jó gondolatot indított el a fejek látványa. Nemcsak bennük, mindenki-ben. Iszen az ős-időben, az ötlet születésekor csak néhányat álmodott a művész. A többieknek ott volt a példa, „a szájában rózsát tartó”, mely gondolkodásra ingerelte, készítette, nemcsak a neves, sokféle hangszeren játszó elméket, akiket Kass felkért, hanem a kiállítások látogatóit is. Mit tennék én, ha kézbe vehetném a szűz fehér műanyag öntvényét? Tudnám e ezen a módon a magam gondolatait kifejezni? A Textushoz a fejeket választottam, de választhatam volna másik Kass témát is. A művész ezerfelé szálló ötleteinek bármelyike, a világ dolgainak elmélyült átgondolására készített, s e-mellett, gyönyörködött. Lám egymásra talált a képzőművészet ősi két feladata, Artemisz és Apolló alakja a szellem és a szépség.

Itt, a nagy híru gyomai nyomda múzeumában talán hálásabb lenne Kass Jánosról mint könyvművészről beszélni, ámde sértő lenne, ha nem emliteném meg a „Dilemma” címet viselő számítógépes filmjét, mely ugyancsak üttörő a maga műfajában, ha nem emliteném szobrait, festményeit, s grafikáit, metszeteit, bélyegterveit, melyek méltán emelik a képzőművészetek parnasszusára.

Illene beszélnem nevelő, oktató, művészet-elméleti, művészet szervező munkásságáról. Ámbar rossz szó a munka, hiszen amit csinál, az a nagy kedvvel megélt élet, melynek kihívásaira vála-

Madách Imre: Az ember tragédiája XIV. szín

szol teljes lélekkel, teljes tehetségével, kimagyarázkodást, meghátrálást nem ismerve.

A sok-sok kiállítás, könyv, katalógus, vagy emlékeim alapján nehéz lenne kiválasztanom, mi a kedvencem; a Szent Ferenc, vagy Mózes, a Shakespeare illusztrációk, vagy az Enekek éneke, vagy Mózes, a már részletesebben tárgyalt fejek.

Az eddigiekből kitűnik, Kass univerzális művész, amilyen évszázadokon át is csak ritkán születik. Nem tartom szerencsésnek, ha valakit összehasonlítanak, így kérem, tekintsenek el attól, hogy Kass művészetét összevegyem bárki máséval. Elég, ha önmagunkban elkészítjük ezt a ranglistát. Ki-ki a maga szándéka, tudása, ízlése szerint. Különbözik az orosz művész az, akinek alkotásait magyarul is kell. Csodáljuk meg az itt bemutatott alkotásokat, s annak ismeretében, hogy a vonalakat bal kézzel vezette, gondoljunk arra, bárcsak két balkeze lenne. Így aztán hálásak lehetünk a sorsnak, hogy ilyen művésszel ismerkedhetünk meg, hogy ilyen egyéniséggel volt többük mestere, hogy eleget tehetünk a kiállításban tárgyiasult kihívásnak. Bámulj világ! Örüljünk, hogy bámulhatunk”.

Kedves színfoltja volt e megnyitónak, amikor a művész tanítványainak kis csoportja saját műveikkel ajándékozták meg tanárukat. Kass meghatódva vette át e kis

gyűjteményt s megígérte, hogy legközelebbi a Kass kiállítás részei lesznek e munkák. Majd felolvasta: Kner legenda című megemlékezését:

„A gutenbergi nyomdászat ötszáz évére a pontot a Kner család sorsa tette fel.

A XX. Század nemcsak a hagyományos nyomdászatot számolta fel, de fizikailag is megsemmisítette ezt az embert, Kner Imrét, akinek nagyságát Tótfalusi Kis Miklóssal, Bartók Bélával mérhetjük össze. A számítógép alig egy évtizede kisöpörte a múltat, a hagyományt. Csak a jelen, csak a jelen. Sehoh a múltra támaszkodó jövő! Sehoh a hosszú távlatokban tervező erő!

A Kner-i minőség az öt évszázad eredményeire, tapasztalataira épített, így vált európaivá, sőt világviszonylatban is ismertté! A nyomdászat hegylancában a legnagyobb hegycsúcsok egyike. Ez az ország nem becsülte meg nagyjait, sőt mint Kner Imre sorsa ia bizonyítja, nem is védte meg.

Teller Ede Corvin-láncot kapott, a Nemzeti Múzeumban kiállításuk hazánk távolba szakadt nagyjait. A Kner Nyomdaipari Múzeum is őrzi e műveket, a családi ereklyéket, a múltat. A múzeum megvalósulásának idején, a hetvenes években láttam a gyűjtősnak használt szedőszekrényeket, a Kner-korszak próbanyomatait. A talicskában heverő összetört ólombetűket, a Kozma által tervezett kidobott körzeteket.

A hatvanas években még együtt dolgoztam Malatinszky Lajos-sal, aki jobb keze volt Kner Imrének. A Kékszakállú herceg kötetének tipográfiája az ő keze munkája. A magyar nyomdászat, a magyar kultúra végvára Gyoma, és a múlt században megalapozott értékek ma művelődéstörténetünk féltett kincsei. A „Monumenta Literatum” páratlan sorozata, a „Mentség”, s a többi remekmű felteszi a kérdést: mi lett volna, ha ez az ország jól gazdálkodik alkotóival, tehetségeivel, s nem kényszeríti emigrációba, gázkamrába, örökös szegénységbe honfitársait.

Kner Imre hazaszeretete, a munka, az egyenes gerinc, a bátran vállalt sors. Műveiből sugárzik mindaz, amiért érdemes élni. Embersége példa és etalon.”

Kedves Olvasóink! Aki csak teheti, keresse fel e csodálatos kamarakiállítást, mely november 30-ig mutatja szépségeit az odalátogatóknak.

Így ünnepeltünk október 23-án

Nemzeti ünnepünkön igen gazdag programmal ünnepelt a város.

Az endrődi templomban 9 órakor ünnepi szentmise volt. A plébános megemlékezett a kommunizmus áldozatairól, és azokról akik az önkény ellen fellázkodtak. Részlet a beszédből: „Döbbenetes számokat fogok mindjárt közzé tenni. Még korántsem teljes a kép, és az áldozatok számának ismerete, de a legújabb kutatások alapján, Stéphane Courtois történész adatai szerint a kommunizmus áldozatainak száma:

Szovjetunió - 20 millió halott
Kína - 65 millió halott
Vietnam - 1 millió halott
Észak-Korea - 2 millió halott
Kambodzsza - 2 millió halott
Kelet-Európa - 1 millió halott
Latin-Amerika - 150.000 halott
Afrika - 1,7 millió halott
Afganisztán - 1,5 millió halott
Ez összesen 94,4, azaz majd százmillió.

Az 56-os forradalommal kapcsolatos áldozatok adatai:

„Néhány hétre a mindennapi magyar élet része lett a terror lényege, az erőszakos halál és a halálos fenyegetés. Körülbelül 3000 embert öltek meg a harcokban, kétharmadukat Budapesten; mintegy 15 000-en sebesültek meg... Több mint százezer embert érintett a magyar forradalom eltiprását követő megtorlás, amelyben, 1957 elejéig, igen tevékenynek mutatkozott a szovjet katonai rendőrség: több tízezer embert internáltak a december 12-én hivatalosan visszaállított táborokba; másrészt bűnper indult 35.000 ember ellen, és bebörtönöztek közülük 25.000-30.000 embert; több ezer magyart deportáltak a Szovjetunióba; 229 felkelőt halálra ítélték és kivégeztek; 200.000 ember elmenekült a megtorlás elől, külföldre szökött.” (Adatok: Andrzej Paczkowski és Karel Bartosek: Másik Európa, a kommunizmus áldozata)

A mise után következett a szarvasvégi temetőből áthelyezett, és restaurált Nepomuki Szent János szobrának felavatása és megszentelése. Külön köszönet Dr. Komlowszky Ferenc úrnak, aki az egész szoboráthelyezést megszervezte. Az ő bevezető beszéde után Iványi László plébános megszentelte a gyönyörű alkotást.

A szobor a Domszög vendéglő előtt állott, a negyvenes években került a Szarvasvégi Temető ravatalozó házához.

Nepomuki Szent János a vizek, hidak védőszentje. A majdnem kétszáz éves szoborról a plébániai Historia Domus ennyit említ: „1816. Nepomuki Szent János szobrát Berta tanító készítette és tartja fenn. 1829. Július 4-én a püspök ünnepélyesen megáldotta a Berta tanító által emeltetett Nepomuki Szent János kápolnát.

1892. május. A templomudvar sodronnyal bekerítettett, s egyidejűleg a Nepomuki Szent János kápolna is. Kiadás rá: Kollerich Páltól 183,60 méter sodronny a hozzávalókkal és szállítással 188,50 forint - 1 tekeres horogny sodronnyfonat és Igombolyag tüskésodronny ugyanonnan 38,50 - akácoszlopokért (108 db) 68,70 forint, kifaragásuk és beállításukért 63 forint - budapesti fölszerelőnek 25,32 forint - vasalásokért 96 forint - ajtóért 41,45 forint - deszkákért 16,40, összesen 526,12 forint. Ebből a Sz. János alapítványi pénztár fedezett 50 forintot, a többi adakozásból, a templom pénztárából és a plébánostól jött be.

Május 27-28-án dr. Schlauch Lőrinc püspök 1.128 fiút és 1.156 leányt, összesen 2.284 főt bérmált. Kezdte a gyulai kerületben, s Mezőberényből Körösladányba, s innen jött Endrődre. Kísérte Winterhatter kanonok - 1848-ban endrődi káplán - és Schiefner Rudolf titkár. Fogadására a hívek bandériummal és kocikkal a körösladányi határig mentek. Az iskolások Nepomuki Szent Jánostól a templomig állítottak sorfalat, kezükben a fiúknak kis zászlók, a leányoknak zöld lomb.”

Van még egy bejegyzés, ami nem világos: „1803. Készült a Nepomuki Szent János szobra.” Ez a szobor készült volna 1803-ban? Akkor miért van beírva, hogy 1816-ban Berta tanító készítette. Vagy volt egy másik szobor is? Egvégre nem tudjuk a választ.

Adományozók:

Beinschróth Ádám
Búza Mihály
Dr. Dávid Imre
Dinya Zoltán
Ifj. Dinya Zoltán
Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet
Endrőd-Triász Kft.
Farkas István
Fülöp Zoltán
Giricz Máté
Gyomaszolg Kft.
Gyuricza Sándor
Hanyecz és Társa Kft.
Ipacs József
Keselyösi Kft.
Dr. Komlowszky Ferenc

Köles István
Körös Bútoripari Kft.
Lapatinszki Sándor
Mammut Tec Hungary Kft
Miklavicz István
Nagyné Perjési Anikó
Németh Dezső
Paróczai József
Poharelec László
Püski Sándor
Dr. Szabó Éva
Szent Imre Plébánia
Szilágyi Imre
Szujó Zoltán
Timár András
Tótka Sándor
Dr. Valach Béla
Váradi Zoltán

E helyre állította: Körösök Vidékéért Egyesület 2001. október 23.

Az építmény tervezője: Kiss Agoston, restaurátorok: Hevesi Nagy Anikó és Szőke Sándor. Köszönet az adakozóknak, és mindazoknak, akik közreműködtek e műemlék helyreállításában.

Ezután az ünneplők átvonultak a kopjafához, ahol a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola szép megemlékezése következett, majd koszorúzással zárult az ünnepség.

Az ünnep ezután a gyomai városrészen folytatódott, a Hősök emlékművénel, ahol a megemlékezést a Kis Bálint Általános Iskola tartotta. Ezután koszorúzás következett.

Az ünnepet a Képviselő-testület ünnepi ülése zárta a Városháza dísztermében, ahol díszpölgári cím, és Gyomaendrődért emlékplakettek adományozása történt.

A kitüntetettekről korábbi számunkban már beszámoltunk, még egyszer gratulálunk nekik!

Iványi László

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

A Kollégium nagyenyedi korszaka

Folytatás

Az intézet (Bethlen Gábor kollégiuma) három tagozatból állt: elemi iskolából, gimnáziumból és főiskolából. Akik a gimnáziumban subscribáltak (aláírták) az iskolai törvényeket, deákok lettek. A deákok is két kategóriába voltak sorolva: bentlakó diákok, a tógátusok (akiknek hivataluk volt, ezüst csatot viseltek) és a kívül lakó diákok, akik kisebb számban voltak. Őket publikusoknak nevezték és polgári ruhában jártak. A jurátusok voltak a bentlakás felügyelői. Legfőbb hatalma és kötelessége a kontra-széniornak volt. Kezében összpontosult a nagy létszámú bentlakás egész belső rendjének minden szála, rendelkezett a rektor-professzortól vett utasítások és a bennlakás szabályai szerint a többi jurátusoknak, a pápának, a cipőosztó teológusoknak, az apparitoroknak, a vigileknek, a bíbromokoknak, a neutereknek, a szolgálknak és minden rendű és rangú diáknak a negyedéves teológustól le a gimnazistán és képezdistán át az első rangú elemista gyermekig. A kontra-széniór a kollégium rendjének legfőbb öre. Az ő szobájában csüngtek a különböző ajtók, kapuk kulcsai. Hozzá érkeztek rektorprofesszor rendelkezései. A kontra-széniór szobájában álltak a hivatalos könyvek, mint az apparitorkönyv, a vigilkönyv és a multságokra, színházi és más előadásokra érkezők jelentkezési könyve. Este, ha a vigil bezárta a kaput, elindult a két apparitor egy-egy jurátus kíséretében, és névsort olvasott. Az apparitorság abból állt, hogy reggel ellenőriznie kellett, fölkelte-e csengetésre mindenki, este pedig, hogy kapu záraskor ott van-e minden nagyobb diák? Aki aludt reggeli vizsgálatkor- azt „megvitte“ az

apparitor, ami azt jelentette, hogy felírta, bejelentette, este pedig beírta a távollevők neveit a hivatalos naplóba, a kontra-széniornál. Egyidőben két apparitor volt. Egyik az ököllégiumban lustrált, a másik pedig a kiskollégiumban.

Bajusz Tünde

Tallózás a „Jelen” c. erdélyi közéleti napilapból

***

Meghitt, bensőséges ünnepségen emlékeztek meg a temesvári református gyülekezetek **Újvárosy Ernő** halálának évfordulójáról. A köztiszteletben álló építész-mérnök a temesvári forradalom eseményeinek első mártírájaként vesztette életét. Tökés László a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke meleg szavakkal méltatta Újvárosy bátor helytállását, hitének, magyarságának vállalását az élete árán is. „Cselekedete szolgáljon példaképpül mindenkinek, mert aki nemes ügyéért áldozza életét, örökké élni fog bennünk, gyermekeink és unokáink tudatában,” mondotta.

***

Szeptember 16-án a Szent Kereszt felmagasztalása utáni első vasárnapon tartották meg a hagyományos csernakeresztúri búcsút, melyen nagy számban bukovinai székelyeken kívül eljöttek Déváról, Vajdahunyadról, Pusztakalánból, Sztrigyszentgyörgyről és Hátszegről is. A búcsúra hazaérkezett Magyarországról a „keresztúr” elnevezésű települések baráti találkozásán részt vett helybeli küldöttség. A Kárpát-medence magyaroktól vidékeik összesen 40 Keresztúr nevű helységet tartanak számon. Az egész települést mozgósító ünnep volt ez, ahol nagy családi összejövelekre adott alkalmat, melyen az itt élő bukovinai székelyek itt messzire szakadt rokonaikkal találkozhattak.

Sarokház
Csemege
Ct.: **Tímár Vince**

**Partner üzlet-
ház tagja**

Kedves vásárlóink!
Termékeinkkel mindig az Önök szolgálatában állunk!

☞ Folyamatosan friss húsok

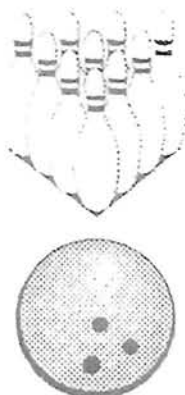
- ☞ akciós termékek
- ☞ kolbász hús minden mennyiségben
- ☞ cukrászsütemények
- ☞ tortarendelést felvesszünk

Blaža u.27. Tel.:386-691

Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 6-tól 18 óráig
szombaton 6-tól 14 óráig
vasárnap 7-től 11 óráig.

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/I.a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit.

Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, diszebbéddel összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt áron lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: 06-20-9520-243.

Endrőd hajdani különös alakjairól - I. rész

A „faluban” időzöm; már egy hete. Képek tűnnek elém gyermekkoromból, nagylánykoromból... utcaképek, különös alakok tűntek fel olykor-olykor... Egy-egy villanás a múltból.

A Korona vendéglőben, ahol élünk, megjelenésével maga a félelmetesség és borzalom volt az a nagyon nagyra nőtt férfi, kit **Dúc Imrének neveztek, valódi neve Gyuricza Imre volt.** Ragadvány név volt ez, amit a szájhagyomány szerint „dúc” árusítással is foglalkozott. (A fiatalabbak kedvéért: dúc a kalácsütés alkalmával készített madár alakú fonat) A gyermekek csúfolták ezzel a szóval, mely később „ráragadt”. Rongyos ruházatban, foltosan, torzonborz szakállal, bokától térdig befászlított lábbal, valami papucs, vagy bocskor félelben jelent meg sűrűn nálunk, hetente többször is. Mi gyermekek jöttére elbújtunk. Fát vágott, a háziak kívánságára kisebb szolgálatokat végzett. Ilyenkor egy-egy tányér leves, s egy pohár bor is kijárt számára. Dúc Imre a maga félelmetességében is dolgozó ember volt. Ő nem alamizsnát, munkájáért fizetséget kapott, ha csak pár fillért is az ebéd mellett. Torzonborz megjelenése tette alkalmassá arra, hogy szüleink vele ljesztgessenek. „Jön az Ember, mert ők így nevezték, és elvisz a zsákjában” mondták, mert hogy egy zsák is lógott rendszerint az oldalán, vagy üresen, vagy telve már. Borostás arcából valami szürös szem villant ránk, pedig bajusza alól a széles száj mosolyogva húzódt meg láttunkra. A „Vida házban” lakott a faluban. A Vida ház amolyan öregek otthona, „szegényház” volt, ahol élt egy öregasszony – Viktória néni, – akit Dúc Imre minden ünnep- és vasárnapon vesszőből font kiskocsiban tolt a templomba. Sötétszöke, vörösés szőrzet borította egész ábrázatát, s vállig érő hajzat. Nem koldult, de ha befordult egy házhoz tenyerét nyújtva a háziak felé mondta: „Nem lopok, nem kéregetek, amit segítségemre adnak, hájás szívvel elfoga-

dom.” Egy alkalommal télidőben, a gátoldalban, egy szénakazalban találták meg holtan. (Bevallom, rémképe még felnőtt korom kudarcos, vagy éppen csak depressziós napjaimban is kísértett)

***

Kecskés Lajos, a falu másik különce, inkább mulatságos, semmint félelmetes. Naponta átvonult az országúton Gyomától a Szarvasvégi útig, s vissza. Honnan-hová, azt egy gyermek sem fedezhette fel, mivel senki nem kísérte útjain. Hol itt, hol ott láttuk, felfigyeltünk rá, ha éppen arra jártunk az utcákon. A nyitott ablakokon is beáramló szag jelezte jöttét, merre Kecskés Lajos járt. Kecskével. Igazi nevét soha nem tudtam meg, Ő is ragadvány nevét hordozta. Mi gyermekek szeretjük nézni ezt a vonulást; elől a nagyszarvú anya-, vagy apakecske, eredetileg fehér ám mocskos szőrzettel mögötte 8-9 gida nem éppen hófehér szőrzettel azok sem, s egy piszkos szürke szőrű komondor vigyázott a kecskesorra, nehogy – az akkoriban még ugyan nagyon ritkán közlekedő - autók kerekei alá kerüljenek, utánuk Kecskés Lajos, kecskéhez hasonló piszkos, szürkébe hajló fehér ancúgban. Toprongyos, szakadt, térdig érő nadrágú; nyaranta csupasz felsőtesttel, őszidőben valami tarka, lucskos ingben (40-50 éves lehetett, ahogy a múltból visszavillan) ballagott az országút közepén. Az idősebbek, akik tudják, ismerik a történetet, meséli, hogy Kecskés Lajos együtt lakott kecskéivel, valami elhagyott pajtában, vagy szűrben. Mesélik azt is, hogy tápláléka a kecsketej volt, mert hogy nem egy kecske bandukolt vele. Arra már nincs emlékező, hogy hová tette a kis-gidákat. Eladta, vagy elajándékozta azokat, hiszen mögötte a kecskéire vigyázó kutya előtt soha nem ballagott 8-9-nél több kecskegida. Mi Kondor-gyerekek azért találkoztunk gyakran velük, mert a Korona otthonunkból, a

gyomavégi nagyapai házhoz hosszú út vezetett, ahová játszani engedtek minket. Volt úgy, hogy délelőtt elmehettünk; volt úgy, hogy délután, így Gyoma felé, s Endrőd felé járásban is észlelhettük, ahogy Kecskés Lajos kecskéivel a legelőre, vagy haza felé vonult. Imponált nekünk...

Mikor, hogyan tűnt el a falu életéből? – Sohasem tudtam meg.

És így látta Márton Gábor Kecskés Lajos alakját: „A félkegyelmű, rongyokban járó Lajos „Gu” névre hallgató hatalmas bakkecskéje szemében maga az ördög volt. Nagyon félttem tőle. Szerettem volna elpusztítani. Mindig vittem magammal a nagymama-készítette fakardot. De ha leszeget fejfelé öklelésre készülve megjelent a környéken, mindig felmáztam a fűzfára. Libáim, melyeket a Körös árterén legeltettem, nem félték tőle. Én annál inkább. A fakardot vizes krepp-papírral pirosra festettem, annak jeléül, hogy a kecske vérében fogom megfürdetni. Akkor költöttem első versemet, mellyel várszolni, kívántam: Kecske, kecske gonosz Gu, / lába ördögpatájú. / Azért beszél mekegve, / mert ördög lakik benne. / Rohanj tüzes pokolba, / ne szabadulj ki soha!

Emlékezetem szerint három nőstény kecskéje volt: Szeret, Nebánted, Megöl volt a nevük és féltucatnyi gödölye is tartozott a nyájhoz. Egyébként a „Gazda” egy ólban lakott a kecskéivel. Télen is járta a falut. A kerítésekre ragasztott plakátokat etette le velük. Ráértében zihertű (biztosító tű) gyártásra specializálta magát. A faluban fellelhető rossz vekkereket (ébresztő óra) nagyra becsülte, s az ellentételezését zihertűvel köszönte meg. A falu bolondjának igazi neve tudomásom szerint Gerlei volt, de csak Kecskés Lajosként volt ismert.”

***

Előttem most Hajcsár Imre alakja magasodik a múlt ködéből. Emlékszem nagy

Hajcsár Imre - Rajz: Endrődi Szabó Zoltán

kalapjára, bőr csizmájára, nagy botjára, bőrtarisznyájára, amint hajtotta a vásárról a reá bízott jószágokat. Minden vásáron ott volt, mindig gyalogszerrel járt, akármilyen messzire is. A vásáron vett marhákat ő hajtotta haza új gazdáikhoz, és mindig minden jószággal becsületesen elszámolt. Híres volt az állatok szeretetéről, ezért is bízták reá állataikat. Soha nem sántult meg egy állat sem a keze alatt. Mesélik a régi öregek, hogy egyszer hat birkát összekötve hajtott haza Túrkevéből. **Hát, így lett Varga Imréből Hajcsár Imre.** Kapcáját óraszám igen nagy gonddal hajtogatta, kellett is a nagy útra. Általában ott aludt, ahol az este érte. Bőr csizmáját mindig Szmola kovácsnál patkoltatta. Leginkább a balai „Gulya” tanyán szeretett aludni, ott jó meleg volt mindig. Feleségét Huszár Rózának hívták, aki leányával együtt Békésszentandráshoz lakott. A család ritkán látta, ámbar minden pénzt, amit keresett hazaadta. Többször lehetett lakodalmakban látni „szürös-ként” (afféle báméskodó kolduló). Korát nem lehetett megállapítani. Szerette a szalonnát, ám soha nem ült asztal mellé. '57-ben látták utoljára, Balára hajtott...

M. Kondor Viktória

UFO-k a Körösök völgyében

sen a környék városából, falvaiból is jöttek látogatók., a nagy számú helyi érdeklődők mellett.

Miről is szólt a Konferencia? Megkíséreltem röviden összefoglalni az előadottakat.

Lehetek-e azonosítatlan repülő objektumok (UFO-k) a Körösök völgyében? Természetesen, igen. Gondolom e sorok olvasói között is számosan vannak, akiknek volt már ilyen élménye. Az más kérdés, ki, hogyan reagál erre! Lát valamit, érzel valamit furcsa szokatlant környezetében. Nem mer, nem tud beszélni a vele történetéről! Miért? Félt, hogy bolondnak nézik s nem tudja feloldozni az ilyen eredetű élményét. Nyugtalan lesz, alvás zavarral küszködik, betegnek érzi magát, nem tudja hová, kihez forduljon. Hogyan ossza meg élményét? Egyáltalán, megtörtént-e vele, vagy csak álmodott valamiről? A Baráti Kör tagjai részére, a konferencia résztvevői számára az UFO-ügy nem hit kérdése, mi tényként kezeljük és beszélünk róla. Ne gondolja senki, hogy eltévedett emberek gyülekezetéről lenne szó!

Több ezer éves barlangrajzok tanúsítják e tárgyak megjelenését. Űrhajós ruhában emberi, vagy emberhez hasonló lények megjelenését már a történelmünk kezdetén. A reneszánsz megjelenésétől számtalan ismert festményen ott szerepelnek az égboltra rajzolt UFO-k, csak észre kell venni azokat. A hivatalos tudomány vajon miért hallgat az ilyen ügyekről? Egyáltalán hallgat-e? Nem tudhatjuk, hogy az átlag ember számára (vagyunk vagy 6 milliárdan), miért söprik szőnyeg alá ezeket a témákat azok, akik pontosan tudják miről is van szó? Lehetséges, hogy nem vagyunk egyedül? Kell-e a kismemberek amúgy is sok gonddal, bajjal küszködő napjait egy lehetséges civilizáció itt létével megijeszteni? Valóban elgondolkoztató a válasz. Egy azonban biztos: fény-

képek, videó-felvételek, űrhajósok, csillagászok, katonák (igazán csak ők tudnának erről beszélni) számtalan bizonyítékkal rendelkeznek. Az elmúlt 12 évben 47 olyan esetet kutattunk fel, ami bizonyítottan megtörtént, csak itt a városunktól nem messze, vagy éppen itt a településünkön. Ezek az eseményeket átélő emberek fantasztikus élménnyel rendelkeznek, - közülük többen a Galaktika Baráti Kör tagjai. Neme-re István előadásában több lehetséges verziót sorolt fel annak ismertetésére, hogy mit akarnak az UFO-k? 2 órás előadását nehéz lenne összefoglalni. Sós Tibor vetített képekkel számolt be a nem is oly régen történt különös tompai eseményekről.

Meg kell említenem, hogy több cég, iskola, az Önkormányzat támogatta rendezvényünket. Több országos és megyei lap beszámolt az eseményről. A Televízió is! Nem gúnyoltak és nem mosolyogtak - köszönjük!

Felhívom az olvasók figyelmét arra is, hogy a Galaktika Baráti Kör minden hónap első szerdáján este 6 órakor várja az érdeklődőket a Művelődési Házban. Jöjjenek - beszélgessünk.

Dr. Frankó Károly

A templomtető cseréje szükséges Gyomán

Nem hivatkozva, de mégis öntudatosan gondolunk városunkra, Gyomaendrődre és városunk egyik részére: Gyomára.

A Hármas-Körös koszorúzza a várost, a fővasútvonal meg beköti az ország forgalmába. Az ideérkezőket 3 templom is fogadja.

E három templom közül az egyik a katolikus templom: nem nagy, de művészi színes. A kriptájában nyugszanak, kiknek köszönhetjük ezt a nagyon szép templomot: báró Wodianer Albert és neje Aczél Zsófia. A templom 1878-ban lett befejezve, így tehát több, mint 120 éves. Ez idő alatt a templom mindenkori papjai és a hívei törődtek a templommal.

A tornyát sikerült felújítani, de most meg a tetőzete okoz nagy gondot. Többször is javítva lett mesterek által, de sajnos csak beázik több helyen is, hol itt, hol ott. A műszaki ellenőr, az építészmérnök és a tetőfedő mester gondos és szakszerű átvizsgálás után megállapították, hogy a tetőzetet le kell cserélni. A kriptá renoválásával együtt ez 6 millió forint kiadást jelent.

Pályáztunk a Széchenyi Tervhez, mert a templomunknak vallásturizmus jellege van, de nem nyertünk. Így nekünk kell gondoskodnunk a tetőzet megjavításáról, mert idővel még nagyobb károk lesznek.

Ezért kérjük a kedves híveket, hogy adományaikkal legyenek a segítségünkre. Adományaikat - amelyekért előre is köszönetet mondunk - a gyomai Római Katolikus Plébánián adhatják le: Mátyás király u. 1. szám alatt, nyugta ellenében. Adományaik adhatók a Templomokért Alapítványra és akkor ezt az összeget az APEH figyelembe veszi személyi jövedelemadó elszámolásánál. Ehhez befizetési csekk a plébánián kapható.

Imádkozva kérjük a jó Istenünket, hogy segítsen meg minket e nagy és fontos feladatunk elvégzésében.

Adományaikat és imáikat köszönve maradok

Gyomaendrőd, 2001. október 27-én, a templomunk 1878. évi felszentelésének az évfordulóján

mély tisztelettel és szeretettel:

Mag Lajos plébános

Mária néni meséi

Miska és barátai - VII. rész

Jó sok idő eltelt azután, hogy a három jóbarát, Kukucska, Tóbi és Fityfiritty álomra hajtották fejüket a varázsszőnyegen. Magasan járt a nap az égen, és ugyancsak csiklandozták sugarai Kukucska pisze orocskáját. Kinyitotta a szemét, és álmosan kérdezte Fityfirittytől aki már ott üldögélt a szőnyeg közepén: „Te már fölébredtél? Nézd ezt az álomszuszék Tóbit, még mindig alszik, mint a tej.”

- Kikérem magamnak! – szólt ki a tüskéi közül Tóbi. - Nem vagyok én semmiféle szék! Sem álomszék, sem szuszék. Különbben is, már régen ébren voltam, csak pihentetem a szemem. De most megyek mosakodni és reggelizni.

Fityfiritty ijedten rákiáltott: „Le ne lépj a szőnyegről, te pupák! Kicsit soká érne földet a lábad!”

- Jóságos ég! – suttogta ijedten Kukucska – hiszen mi repülünk!

- Az ám! – nézelődött körbe, körbe megszeppenve a sün – méghozzá olyan magasan, hogy már nem is látom a Kerekérdőt! Ez meg már mi a csuda megint, te félnótás manó!

- Szép kis meglepetés, ugye? – kuncogott boldogan Fityfiritty

- Szebb már nem is lehetne, - békétlenkedett a sün. - Ezt te csináltad, te félresikerült csodabogár!

- Gondoltam már annyit köszönhetek nektek, hát elhoztalak benneteket egy kis sétarepülésre.

- Ez nem is séta, csak repülés. Mit fogunk itt enni? – panaszkodott Kukucska.

- Folyton az evésen jár az eszetek! – bosszankodott a manó – nézzétek inkább a felhőket, hát nem csodálatos! És odalenn ez a gyönyörű világ! Nézzétek csak le.

- Nekem tériszonyom van! – morogta Tóbi, - különben is úgy érzem, tengeri betegségem van. Azonnal szálljunk le. Követelem!

- Hiszen leszállhatnánk éppen, vakargatta a fejét a manó, csak hát... szóval az a helyzet...

- Csak nem azt akarod mondani, hogy elfelejtetted a leszálló varázsigét?

- Borzasztó – nyöszörögte panaszosan a mókus, - most aztán repülhetünk, míg világ a világ.

- Jaj, d buta vagyok! – kiáltott fel boldogan Fityfiritty. - Véletlenül elhoztuk magunkkal Aladin csodalámpáját is. Most csak addig kell dörzsölnünk, míg szép fényes lesz, és kijön belőle a szellem. Akkor aztán kérhetünk tőle, amit éppen akarunk. Csak segísetek nekem!

a lámpából, és lámpa szelleme.

- Mit kívántok kis gazdáim? – kérdezte dörgő hangon.

- Hozzál egy tál sültegetet! – motyogta Tóbi, de Kukucska mérgesen közbevágott. - Azt egye meg a szellem, meg te! Inkább egy zsák diót kérjünk!

- Sajnálom, - tárta szét karjait a szellem, - de ebben nincs gyakorlatom. Ilyesmit sose kértek tőlem. De a szultán lányát elhozhatom nektek.

- Azt tartsd meg magadnak! – mérgesedett Kukucska – meg azt a buta lámpát is. Úgy sem érünk vele semmit.

Meghargudott a szellem, és eltűnt egy szempillantás alatt. Vele együtt a csodalámpa is.

- Most aztán jól megcsináltad! Most aztán igazán nem tudom, hogyan jutunk haza. De azért mondhattad volna, milyen varázsszóra landol a szőnyeg.

- Makk, makk, hát mért nem szóltál előbb? – búslakodott Kukucska, honnan tudhattam volna, hogy ilyen méregzsák egy szellem?

- Te vagy a méregzsák! – gurult ide-oda a szőnyegen Tóbi. - Várjatok, hadd gondolkodjam egy csöppet!

Törte, törte az okos kis fejét a sün, aztán egyszerre csak felkiáltott – Meg van! Tudom már, mit teszünk. Adjatok egy zsebkendőt, csinállok belőle ejtőernyőt, és leereszkedem a Kerekérdőre. Hípp-hopp mester már biztosan otthon van, ő majd hazaparrancsol titeket is.

- Hogy én mit kapok majd! – sóhajtozott Fityfiritty. - Biztosan már holnap indulhatok a mágusiskolába.

- Rád is fér egy kis tanulás – szólt Tóbi. - De hol van műár az a zsebkendő? Mert én az enyémet otthon felejtettem.

- Én meg mindig elveszítem – szégyenkezett Kukucska. - Úgy látszik, most is, mert sehol nem találok.

- Hát, ha ez megfelel?, - húzott elő zsebéből a manó egy szürke gombolyagot

- Te jó ég! – forgatta s szürke izét Tóbi – hiszen ezen hetvenhárom görcs van! -Mi a csodának kötöztetted őket?

- Minek, minek – szégyenkezett a manó – hogy el ne felejtsem a varázsigéket.

- No ezen jót nevetett Kukucska, meg Tóbi is. Közben sikerült az ejtőernyő. A mókus, meg a manó rákötözték Tóbi lábára, és a kis túskegombóc már ereszkedett is le-

felé a messzi-messzi földre. Hogy leért-e szerencsésen, és mi történt azután, megtudjátok legközelebb.

A mesét és a verseket írta:
Iványi Mária

BÚZA, BÚZA HALOMBA

Búza, búza halomba,
Most viszik a malomba.
Két csacsi húzza,
Két kő törí, zúzza,
Kalácsot, ha fonatos,
Perec koszorúzza.

Szita, szita, fakéreg,
Neked adom, ha kéred,
Liszt, ha peregne,
Cipó kerekedne,
Attól lesz, ha megeszi,
Bűsnak víg a kedve.

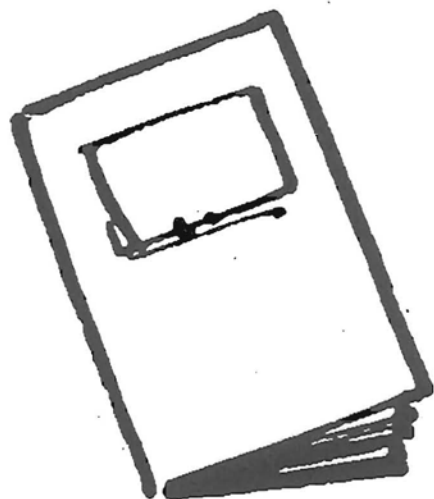
HÁNY LÁBA VAN A PÓKNAK

Pocakos pók pókfonálon
Ereszkedik ezüstszálon,
Mennyi szem és mennyi láb!
Vagy fél tucat legalább.
Vagy tán több is? Mit gondolsz?
Bizony több az, éppen nyolc!
Hová szalad, mit keres?
Egy mihaszna légyre les.

SZAMÁR FÜL

- Láttatok már szamárfüles
Mesekönyvet, gyerekek?
- Láttunk bizony! – feleltek -
Gyűrött, tépett, szakadt lapot,
Ami szamárfület kapott,
Láttunk mi már eleget.

No, de illet! Egy mesekönyv
Szamárfület hol vehet?
Aki benne lapozgatott,
Szamárfület hajtogatott,
Csacsi csakis az lehet,
Csacsi bizony az lehet!

Irodalmi oldal

Illatos mezők

IV. Az ember kielelegzi magából a fiatalságát

Augusztus huszadika után az igazgatónő bejelenti, hogy nem lesz hetedik bé. Az osztályt megfelezik, egyik része az ába, a másik cébe kerül. Egy évig magyart tanítok az osztály egyik felének, néznek rám az enyéim az idegen arcok közül, akiket nem tanítok, lehajtott fejjel mennek el mellettem a folyosón, mint a bűnözők.

Otthagynom az iskolát. Innentől fogva két-három, nyolc-tíz évenként állást változtatok.

Az újpesti lánygimnázium a régi iskolám épületében van, az emeleten, a kapuja egy mellékutcából nyílik, nem a térről, így sohasem kell látnom az ötödik béceket. A gimnáziumban az I/F osztályfőnöke vagyok. Huszonkilenc lány, a többségük magas és karcsú, szálanként hátrafésült hajukat kontyba tűzik, az egyik festi a haját, lakkozza a körmét, a mosolyuk utoléri a hátamat, azt mondják nekem: „Ági néni”, nem hajlandók átszokni az Ágnesra, nem bírom a becézett néniiséget, „Csöpi néni”, „Öcsi bácsi”, szenilisnek érzem magam, elnehezültnek, verset szinte lehetetlen nekik tanítani, szórakozottan maguk elé néznek, kinéznek az ablakon, az angol dalokat foghegyről éneklük, csak az osztályfőnöki óra villanyozza fel őket, az, ha kérdezhetnek, ha ilyeneket kérdezhetnek: „Ági néni, miért van az Operaház balettkarában annyi homoszexuális!” A karcsú háta ilyenkor megnyúlnak, a kontyok rezzenetlenek, halántékomon érzem az I/F párbajtőrét. Ennél már csak az idegfejszítőbb, ha az iskolai táncmulatságon tviszet táncolnak, vadul elnézve a fejem fölött, s az osztálykiránduláson elszökdösnek a sátorból, és a bokrok felől kamaszfiúk hangja, gitárpengés, kutyavonítás és tűzpattogás szűrődik az én öreg elhagyott sátramba.

Huszonnyolc éves vagyok, félek tőlük. Erre az időszakra esik néhány hónapig tartó házasságom, visszaköltözésem a szükségalakásba, s az, hogy egy orvos csaknem megmérgezett a Luminal nevű altatóval: augusztustól novemberig semmit sem őriz meg a memóriám. „Ági néni összetéveszti Török Bálintot Balassi Bálinttal – mondja egy magyarórán Sinkó. – Amikor Balassi született, Török Bálint már három éve halott volt.” „igen – mondom. – Igazad van. Elnézést kérek.”

Bevezetik a politechnikai oktatást, a Cérnagyár főmérnöke lakatosmunkára, kelmefestésre fogja a lányokat, a mérnökök följelentik a második évben „valódi” munka következik, fonás és címázás. A tantestületi értekezleten felnyújtom a kezem: „Azért tanítsam én évi egy órában Berzsenyit, hogy a diákjaim heti hat órában egy gépet bámuljanak, és ha a cérna elszakad, megnyomjanak egy gombot, és megkössék a takácscsomót! És soha ne tanulják meg fiszteségesen, mi az időmértékes verselés!” Az igazgatóhelyettes följelent, hogy „aláaknázom a munkára való nevelést”, aztán egy kirándulás után, ahonnan három lányt hazaengedek a filmgyár sofőrjével, egy szülő följelent mint lánykereskedőt – lépni sem tudok már Újpesten, köszönöm, elég volt, elbúcsúzom a II/F-től.

„Aki tanár az eleve neveléses – mondom nekik. – Az ember kielelegzi magából a fiatalságát. Sose térül meg.”

A lányok sírnak. Én is.

„Két tragédiát éreztem meg előre – mondja Meixler, akivel tíz év múlva találkozom az utcán. – Az egyik az volt, hogy el kell válnom a férjemtől, a másik, hogy Ági néni otthagyja az osztályt.”

Jobbnál jobb állásokba kerültem ezután, előkelő és hasznos helyekre: a Rádió külföldi adásaihoz, különféle irodalmi szerkesztőségekbe, de soha nem éreztem a mellkasomban azt a neveléses hajtőerőt, soha többé a lábam alatt a katedra biztonságát. A mikrofonmunka hasonlított néha a tanításhoz, a vidék riportok eszembe juttatták Újpest földre dobott létrára emlékeztető házait, a létra hézagos fokaiban fennakadt emberi sorsokkal. De semmi sem volt ugyanaz, hangszínemet a stúdióban technikus igazgatta, ha „helyszínre” mentem, jött utánam a kábeles, a legtöbbször úgy éreztem, szenvedek, s mert külföldi megrendelésre dolgoztam, és kerülnöm kellett a politikát, minden műsoromban volt valami gyertyafényes idill. „Befejeződött Magyarország villamosítása!” „Sopron: la città natale di Francesco Liszt”. „Római víziorgona Aquincumban, horátiusi dallamok. Integer vitae scelerisque purus...”

1968 kora ősze táján a BBC interjút kért Illyés Gyulától, én voltam a kijelölt riporter. Illyés emelkedett hangon beszélt a mikrofonba a maga ifjúkori szocialista hitéről, arról, hogy azóta miben csalódott és miben nem, majd az interjú vége felé azt mondta: „természetesen nekem nem tízmillió, hanem tizenötmillió magyar sorsára kell gondolnom.” 1968 kora ősze. Az interjút lefordítottam, meghallgatták, ennél a mondatnál megakadtak. Elküldték – korabeli szóhasználat: felküldték – a hangszalagot a pártközpontba, ahol nem tudni mi történt vele, egy idő után egyszerűen nyoma veszett.

Két és fél év múlva úgy érzem, belefáradtam. Abba, hogy a műsoraimból ki kell hagynom a Himnuszt, abba, hogy a börtönviselt nagy közgazdász professzorról kiderítik: „jobboldali szocdem” – érzékeny vagyok erre a megjelölésre -, az interjút kivágják, s a professzort kifizetik százötven forinttal, belefáradtam az aquincumi víziorgonába és a tízmillió magyarba. Elmentem a Rádiótól.

Az Élet és Irodalom szerkesztőségében átsodálkoztam az éveket: a munkaidő rövid volt és intenzív, a kollégák elolvastál egymás írásait, elevenbe vágó jelzőket dobáltak egymás fejébe, a főszerkesztőre rávágta az ajtót, senki senkit nem jelentett föl. A pénteki értekezleten a lapról volt szó, semmi másról: eléggé kerek szerkezetűek vajon a cikkek, segítenek-e valakin, rácsapnak-e a problémára, a világlátási végleteket a „vörös báróné”, Máriássy Judit és a fehéren izzó tekintélyű Nagy László jelentette, az előbbi a terminusait szabadította ránk („Lila” volt a szépirodalom, „tökös” a publicisztika), az utóbbit egy másfajta ölmelegség hallgatag indulatait. Mindenki befogadta az elszabadult mániákat, a füstös szobát, a sörösüvegeket az asztal alatt, talán az én szájalmas teás termoszat is, és Nagyapó rögeszméit: a pontosvessző fontosságát, a „szenvedély” helyett a „szenvedelem” használatát, s azt hogy írást visszaadni ezzel a rövid kijelentéssel kell: „Nem”.

Nagyapó a főszerkesztőnk volt, Nemes György, ő szabadította össze az ellentétes véleményeket, őrá lehetett rávágni az ajtót, az ő íróasztalán csöngött hetente a telefon, mindig leszóltak neki valaki, vagy valami miatt, nagybeszédű ember volt, de a telefonhívások részleteit sosem tudtuk meg, csak azt láttuk, hogy megint ijesztően tapintatos valamelyik munkatársával. A szerkesztőségben több '56-os börtönviselt kolléga dolgozott. Ő vette föl őket.

Minden pénteki értekezleten, amikor a tördelőszerkesztőt, Pintér Tamást megkérték, olvassa fel a laptervet („énekelj, Pintyő”), s az információs rovathoz érve Pintér rám nézett, és azt mondta: „a rovat ajánlata...”, úgy éreztem, a helyemen vagyok, mert személyem belesűrűsödik a munkámba, amelynek tartályát úgy jelölik: „a rovat”. Akár a detektívregényekben, a bírósági tárgyalás előtt: „Ready for the prosecution”, „Ready for the defence”. A vád készen áll, a védelem készen áll. Létszámjelentés kérek – de a létszám mellékes. Az ötödik bében megkezdődik a magyaróra. A Kőhegyen megkezdődik a játék. Játssz mindig szenvedelmesen.

Izges ízek

november

Pezsgős liba

1 pecsenye liba, 1 üveg pezsgő, örölt fehérbors, bazsalikom, kakukkfű, fokhagyma granulátum.

A megtisztított libát belül alaposan, bőségesen bedörzsöljük kakukkfűvel, sóval, borssal, fokhagyma granulátummal. Kívül sóval, borssal, bazsalikkal. Mély tepsibe vagy sültes tába helyezzük, alája öntjük az üveg pezsgőt, teszünk mellé egész vöröshagymákat és fólia alatt 2,5-3 órán át pároljuk sütőben, közben tüvel szurkáljuk időnként, hogy a zsírja kiolvadjon. Amikor megpirult, fólia nélkül tovább pirítjuk, hideg sós vízzel megspriccelve a bőrét, az piros és ropogós lesz.

Seidl Ambrus

NÉPI MONDÁSOK AZ IDŐJÁRÁSRÓL

november

- 1-én Ha Mindszentkor a levágott bükkfa ága nedves, kemény tél jó, ha száraz, akkor nedves lesz a tél.
 11-én Ha a Márton napi lúd mellcsontja véres, akkor nagyon hideg, ha fehér, akkor havas, ha fekete, akkor esős lesz a tél.
 25-én Amilyen Katalin, olyan a január, amilyen a rákövetkező nap, olyan a február. Ha Katalin ropog, a karácsony locsog és fordítva.
 30-án Fehér András rossz év, Víg András víg év.

SPORT

Labdarúgás, bajnoki mérkőzések

Szeptember 30. Gyomaendrődi VSE – Algyő 1:0

Egyenlő erők elszánt, váltakozó sikerű küzdelme kellemezte a játékot. Algyő – a listavezető – mezőfőlényben játszott, de a hazaiak akaraterője győzött. A gólt Sólyom lőtte. Jók voltak: Csikás, Béletki, Sólyom, Illyés.

Gyomaendrődi VSE 9 helyen áll.

Megyei I. oszt.-ban Nagybánhegyes – Gyoma: 4:3 Gyoma a tabellán az 5.

Október 7. Kalocsa – Gyomaendrődi VSE: 2:0

Egyenlő erők küzdelme, gyenge játékevezetés, amit erről a viadalról elmondható. Jók: Hanyecz, Béltki, Kovács. A csapat, a vereség ellenére, megőrizte 9. helyét.

Megyei I. oszt. Gyoma – Medgyesegyháza: 3:0. A csapat a 2. helyre küzdötte fel magát.

Október 14. Kiskőrös – Gyomaendrődi VSE: 2:0

A listavezető hazaiak végig uralták a pályát, mégis csak szerencsés gólokkal nyertek. Jók: Hanyecz, Béltki, Kovács Gy., Paluyike. A csapat ezzel a vereséggel a 10. helyre csúszott vissza.

Megyei I. oszt. Gyoma – Orosháza 1:0. A tabellán Gyoma 2. helyen áll.

Diák sport

N A P Diákolimpia több próba bajnokság

Szeptember 21-én Gyomaendrődön rendezték meg a versenyt, ahol teljes csapatta 48 fővel vett részt a Rózsahelyi Általános Iskola. A csapat 5 arany, 2 ezüst és 1 bronzérmel szerzett. Ezzel az eredménnyel az iskola az összesített pontversenyben 14.115 ponttal, nagy fölénnyel I. helyen végzett. Egyéniben is jól szerepelt az iskola: 5 arany, 2 ezüst és 5 bronzérmel kapott.

Békés Megyei Hírlap Popcorn kupa országos minősítő verseny.

Szeptember 28-án Békéscsábán került sor a rangos atlétikai viadalra. Az iskola tanulói kiemelkedően szerepeltek: 8 arany, 9 ezüst, 8 bronzérmel a legeredményesebbek lettek.

N A P Diákolimpia váltófutó csapatbajnokság

Október 16-án rendezték meg a körzeti döntőt, ahol az iskola teljes csapattal (40 fő) vett részt. Az eredmény: 6 arany, 4 ezüst. Az iskolák versenyében nagy fölénnyel ismét az I. hely a Rózsahelyi Kálmán Általános iskoláé volt.

Október 23. kupa 2001.

Október 19-én a Sportcsarnokban került megrendezésre a rangos labdarúgó torna. Ellenfelek a körzeti iskolák csapatai voltak. A rangos mezőnyben az iskola focistái minden mérkőzésüket megnyerték. A 100%-os teljesítménnyel elhódították a gyönyörű serleget.

**NŐI CIPŐT
A GYÁRTÓTÓL!**

A KLASSZIKUS MODELLEKTŐL A MAI
DIVATIG SZÉLES VÁLASZTEKBA
KÍNÁLJUK TERMÉKEINKET.

**GELLAI LÁSZLÓ
CIPŐGYÁRTÓ**

GYOMAENDRŐD, FŐ ÚT 140/2 • TEL: 06-66-283-359

A TURUL CIPŐ KFT

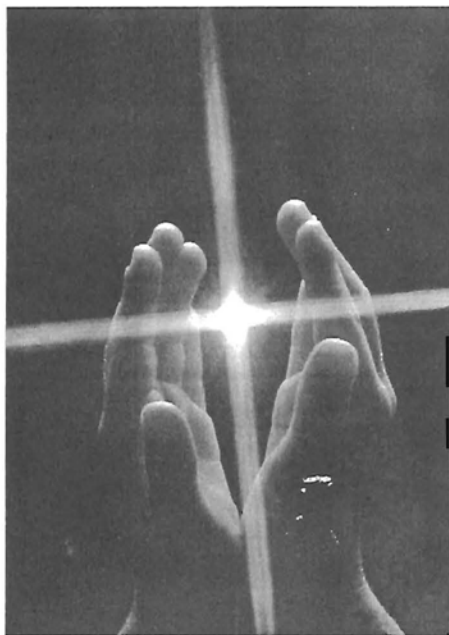
Felvételre keres varrónőket, cipőfelsőrész-készítőket és cipőgyártókat gyomaendrődi, dévaványai és kamuti telephelyeire, tartós munkára, jó kereseti lehetőséggel.

Vidékről bejárást térítjük, vagy megoldjuk.

Érdeklődni lehet: 66/386-251 telefonon Oláh Ferencnél

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még.
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

Dr. BORSI VINCÉNÉ FINTA JOLÁN, aki Gádoroson élt, szeptember 27-én 92 éves korában rövid szenvedés után megtért Teremtő Istenéhez. Gyászolják: fia, menyei, unokái, dédunokái és a rokonok, s volt

tanítványai. Endrődön a Szarvasvégi temetőben temették el.

BÓTOS JÓZSEF, aki a Juhász Gyula utca 21. sz. alatt élt, október 3-án 87 éves korában az Örökkévalóság honába költözött. Gyászolja családját.

FARKAS JÁNOS, Aki az Esze Tamás utca 2. sz. alatt lakott, szeptember 28-án 84 éves korában rövid szenvedés után befejezte földi pályafutását. Gyászolja családját.

GYURICZA SZILVESZTERNÉ GYURICZA ILONA, aki a Bajcsy Zsilinszky út 23 alatt élt, október 14-én 82 éves korában rövid szenvedés után földi útját véget ért. Gyászolják: férje, fia, menyé és unokája, a rokonok és az ismerősök, jó szomszédok.

HUNYA MÁTÉ volt endrődi lakos, aki Budapesten élt szeptember 27-én, 79 éves korában váratlanul elköltözött az élők sorából. Gyászolják: felesége, leánya, testvére, sógornői, sógorai, keresztfia és a rokonság, valamint az Endrődiek Baráti Körének tagjai.

JÁNOSIK ANDRÁS, aki a Temető utca 3-ban lakott, szeptember 30-án 58 éves korában hosszú szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: Testvére és családját, a rokonok és az ismerősök.

KÍSZELY ISTVÁN, aki II. Ker. 371. sz. alatt élt, október 13-án 73 éves korában ragadta el a halál. Gyászolja családját.

KÖLES EDE, aki a Gyóni Géza utca 36-ban lakott október 14-én 70 éves korában váratlanul érte a halál. Gyászolják: felesége, gyermekei és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

KRUCSÓ LÁSZLÓ, aki a Hősök útja 55/1. sz. alatt lakott, szeptember 28-án 71 éves korában váratlanul elragadta a halál.

Gyászolják: Felesége, gyermekei és azok családja, a rokonok és az ismerősök.

NADUDVARI LAJOS, aki a Rózsa utcában élt, hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése október 10-én volt. Gyászolják: felesége, leánya és veje, unokái, a rokonság és az ismerősök.

SZÜCS IMRÉNÉ UDVARI Regina, gyomaendrői lakos, hosszú betegség után október 4-én 70 éves korában befejezte földi pályafutását. Gyászolják: Gyermekei s azok családja, a rokonok és az ismerősök.

UHRIN LÁSZLÓ, aki a Szélmalom utca 11. sz. alatt élt, október 1-én 61 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: felesége, gyermekei és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

Köszönetnyilvánítás

Mindazoknak a rokonoknak, barátoknak, szomszédoknak és ismerősöknek köszönetet mondunk, akik felejthetetlen halottunk Uhrin László temetésén megjelentek, koszorúikkal, virágaikkal fájdalomukat enyhíteni igyekeztek.

A gyászoló család

Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

AZ ENDRŐDI SZENT IMRE EGYHÁZKÖZSÉGÉRT ALAPÍTVÁNY HÍREI

Október 31-én befejezzük az egyházi temetőink idei karbantartási munkáit.

Köszönjük, hogy többen továbbra is szívükön viselik a temetőink sorsát és adományaikkal lehetővé teszik azok egész évi rendben tartását.

Lapzártáig adományozóink voltak:

Ambrózi László
Biczó Tamásné
Bula Katalin
Császárné Gyuricza Éva
Dajka Tiborné
Dr. Gyuricza Béla és neje
Dr. Hemle Lászlóné Uhrin Magdolna
Hornok Margit és Mária
Hunya András
Hunya Alajos
Hunya Elekné Varjú Marianna
Kalmár Vincéné
Katona Gáborné
Dr. Kupecz Bencéné
Márton Mihály

Molnár Pálné
Sarkadiné Selem Orsolya
Dr. Suhanyeczki Imre
Szabó Dezsőné
Szedlák Zoltán
Takács József
Tasiné Uhrin Márta
Tímár Lajos és neje
Tímár Mihály
Tímár Vendel
Tímár Vince
Ugrin Istvánné
Uhrin Miklósné
Ungvölgyi János
Újházi Ernő
Varjú Józsefné
Varjú Lajosné
Dr. Várady Istvánné
Véha Imréné
Dr. Veréb Lajosné
Az Egyházközség Képviselőtestülete
Pályázat útján a gyomaendrői Polgármesteri Hivatal

A temetői munkások munkabérének 70%-t a Munkaügyi Központ gyomaendrői kirendeltsége biztosította. Támogatásukat ezúton is köszönjük.

Külön megköszönjük Iványi Sándor munkáját. Évek óta ellenszolgáltatás nélkül szervezi és irányítja a temetői munkák menetét, javítja és karbantartja az ott használt szerszámokat és gépeket.

A jövő évi temetői munkákra sajnos ismét nem maradt pénzünk, így a folytatáshoz továbbra is várjuk nagylelkű adományaikat.

2002. évtől a személyi jövedelemadóából felajánlható 1%-ot is fogadhatja az alapítvány.

Számlaszámunk: 53200015-10003231, Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet.

Adószámunk: 18380761-1-04

Az Alapítvány Kuratóriuma

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

Őszi munkálatok a kiskertekben

„Ereszkedik le a felhő,
Hull a fáról őszi eső,
Hull a fának a levele,
Mégis szól a fülemile.”

(Idézet Petőfi Sándor:
Ereszkedik le a felhő c. verséből)

A hosszú esős szeptemberi hónap után, - e sorok írásakor, - végre verőfényes napok következtek. A szájhangomány vénasszonyok nyarának nevezik. Ilyenkor, ha ülök a cseresznyefa alatt, kertemben, nézem a sárguló faleveleket, a különböző színekben pompázó szőlőleveleket. Különösen a magyar frankos vöröses színű levele a legcsodálatosabb. Ilyenkor „őszi hangulat” üli meg a lelkem, az elmúlás hangulata, s gondolom sokan így vannak ezzel a természeti jelenséggel. Költőinket, íróinkat is megihlette az ősz. Szabó Lőrinc egyik művében így írt: „Őrök kertemben, napfényes lugasban, álmódú kertész nézek szanaszét: kint ősz és tél, itt bent mégis tavasz van!”

A természet készül a télre, a nyugalmi állapotra, ahogy a növények is, sőt az állatvilág egy része is. Tudjuk, hogy a nyugalmi állapotot követ majd ismét a megújulás, a természet újraébredésének időszaka. Addig azonban eltelik egy pár hónap, melyet tervezgetéssel, egy kis pihenéssel tölt el minden kiskerteket szerető kerttulajdonos.

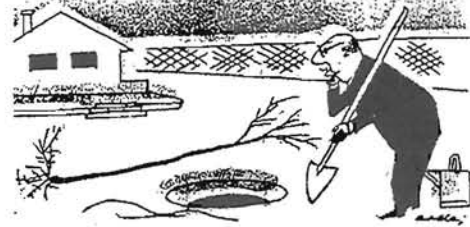
November közepét követően van Erzsébet napja, melyhez Szent Erzsébet irgalmasságáról szóló legendák fűződnek. Ez a nap azonban a megfigyelések alapján időjárás előrejelzés is, mely fontos volt a magyarság néprajzában. A hagyomány szerint, ha Erzsébet hideget, fagyot hoz, mérsékelt (enyhe) lesz a december, fagymentes lesz a karácsony.

Bizonyára sokan vannak még, akik nem tudták teljesen elvégezni az őszi munkálatokat. Ezeket a hősés előtt el kell végeznünk! Ha még van a fák alatt levél, gereblyézzük össze és égessük el. Sokan komposztálják a leveleket, ez is egy megoldás, de az idej nyáron elszaporodtak a penészgombák, rovarok, melyek elpusztítására legbiztosabb a levélegetés. Mindebből következik, hogy gyümölcsfáink lehullott fertőző leveleit semmi esetre sem használják fel dísznövényeink, örökzöldjeink takarására. Ugyanis a korokozók így átvészelik a telet és kialakulnak szaporítóképletei, és megfertőzik gazdanövényeinket.

***

A gyümölcsfa telepítésének legmegfelelőbb ideje az ősz, vagyis október vége, november eleji időszak. Az ekkor ültetett suhángok gyökérsebei még behegednek és némi gyökérképződés is megindulhat. Tavasszal, amikor a föld fagyva kienged, máris megindulhat a nedvkeringés (víz, tápanyag felvétel) és ezért korábban fakadnak, és hatékonyabban fejlődnek az év fo-

lyamán. Gyümölcsfáinknak 100 X 100 centiméter alapterületű és 70-80 cm. mély gödört ássunk. A facsemete gyökerét ültetés előtt meg kell metszeni. A csemeték megeredése annál biztosabb, minél hosszabbak a gyökérágak. Ebből eredően csak a törött, roncsolt gyökérrészeket vágjuk le. A hajszálgyökereket nem kell visszazetszeni. Ügyeljünk arra, hogy a vágás felülete sima legyen, ne roncsolódjon a gyors forradás végett. Ezért éles metszőollót használjunk. A gödör közepére helyezett törzs függőlegesen álljon és olyan mélységre ültessük az oltványt, hogy a szemzés 3-4 ujjnyival a talajfelszín fölött legyen. A gyökérrészre morzsálékos földet húzzunk, és közben a facsemetét rázogatassuk. Ezáltal a talaj a gyökereket hézagmentesen körülöleli. A föld fokozatos behúzása közben cipőnkkel óvatosan tapossuk meg. Az így elültetett fa egy kissé magasabban áll, mint a faiskolában, de a tél folyamán fokozatosan ülepszik, a föld tömörül, süllyed. Ne feledkezzünk el, ha száraz a föld az öntözésről, valamint a törzs körül a föld fölhúzásáról.

Hajjaj, azt elfelejtettem megkérdezni, hogy melyik vége kerül a földre.)

***

Ha a must zajos erjedése megszűnik, újbor lesz belőle. Ezt követően a szilárd részecskék lesüpednek (bogyóhéj, mag, elhalt élesztő gombák, baktériumok), melyet seprőnek nevezünk. A kiejedést követően az önderülés lelassul, ezt utóerjedésnek nevezzük. Ennek megszűnése után a régi gyakorlattól eltérően, a borbetegségek elkerülése, a jobb bor minőség érdekében végezzük el az első fejtést. A korai fejtés biztosítja a bor üdeségét, a szőlőtől származó természetes illat és zamataanyag megőrzését. Meleg pincében, vagy kamrában szintén korábban fejtünk, mert a seprő bomlása ilyen helyen korábban megindulhat. Ne felejtjük el, hogy a kései fejtés mindig nagyobb hiba, mint a túl korai! Később fejthetjük a magas cukortartalmú (cukrozott) mustból nyert nagyobb alkoholtartalmú borokat, továbbá a vörös borokat.

***

A régi hagyományoknak megfelelően ajánlom a gyümölcsfák törzsének híg mésszel való bemeszelését az ágak elágazásáig. Gyümölcsfáink őszi ápolásának további feladata a hernyófészkek (fákon levelekből álló) műmiák, összeaszalódott gyümölcsök leszedése. Amennyiben még nem végezték el a trágyázást és a talaj forgatását, úgy ne késlekedjenek, mert hamarosan beáll a tartós rossz idő.

HUNYA ALAJOS

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

Ajánlataim:

- virághagymák, tulipán, crokus, nárcisz, jácint, amarilis
- rózsafüvek, teahibrid, futórózsák
- virágserepek, virágdézsák
- műanyaghardok, savanyító edények
- tartósító szerek savanyításhoz
- műanyag kuka 110, 120 literes
- fóliák, Dűfa zománctestek
- Vaporex C+M fűszárító adalék
- szegek, csavarok, kéziszerszámok
- gumicsizmák, esőköpenyek
- ruhaszárítók, vasalóállványok
- fűdőszoza szőnyegek, asztalterítők
- mécsesek, kegyeleti gyertyák

SEPTEMBER 24-TŐL OKTÓBER 24-IG GyOMA BELTERÜLETÉN 6,1 MM CSAPADÉK ESETT. AZ ELMÚLT ÉVBEN EZ IDŐ ALATT NEM HULLOTT CSAPADÉK.

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323, (06-20) 398-6781 * Szerkesztők: Bajusz Tünde, Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Hunya Alajos, Iványi Mária, Márton Gábor * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: 66283-358 Pelyva

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-szeged.hu